

fuzinar

Leto XXIV

Ravne na Koroškem, 15. junija 1987

Št. 6

IZ VSEBINE

- Kljub težavam vztrajati pri sprejetih usmeritvah
- Dušanu Stojčiču — prvemu v železarni zlati znak sindikata
- Anton Vehovar je prejel občinsko nagrado
- Beseda delavcev: Ravnotežje med razvojem železarne in krajevnih skupnosti
- Naše delo v aprilu
- Toplotna obdelava ne bi smela capljati za mehansko
- »Vaši delavci so pridni«
- Oskrba z energijo
- Ni vse zlato...
- Nova organiziranost in razvojna dejavnost
- Razvoj organiziranosti in svetovanje
- Ne škodi, če vemo
- Nič več apollo
- Inovacije
- Delo kolektivnih izvršilnih organov
- Polemika: Hišni svet Javornik 58 : SSS
- Vloga delavskega sveta v disciplinskem postopku
- Kršitve delovnih obveznosti
- Izzivi: Naš življenjski prostor

NAJBOLJŠI ŽELEZARJI DELOVNEGA SREČANJA 1987

V maju je bilo v delovnih organizacijah koroške krajine medobčinsko delovno srečanje kovinarjev. Organizator je bil medobčinski svet zveze sindikatov.

V 14 poklicih je tekmovalo 105 delavcev; od 1. do 3. mesta so se uvrstili naslednji delavci Železarne Ravne:

- strugarji: 2. Jože Kavčič, 3. Jože Kotnik, oba SGV
- brusilci: 1. Alojz Janota, Kovačnica, 2. Jože Merkač, Orodjarna, 3. Ferdo Maze, TRO
- rezkalci: 2. Rajko Kormanšek, SGV
- orodjarji: 1. Vojko Zaberčnik, 2. Marko Smolar, oba Orodjarna, 3. Feliks Zdovec, SGV
- ključavničarji: 3. Franc Pšeničnik, Monter
- strojni kovači: 2. Branko Rozman, 3. Franc Grilc, oba Kovačnica
- livarji-kaluparji: 1. Slavko Košutnik, 2. Mirko Grobelnik, 3. Jože Razdevšek, vsi Jeklolivarna
- plamenski varilci: 1. Vinko Gostenčnik, 2. Peter Zaponšek, 3. Valter Valentar, vsi Energija
- varilci REO: 2. Jože Čas, SGV, 3. Anton Pečnik, Energija
- varilci TIG: 1. Igor Slatinek, 2. Maks Kupnik, oba Energija, 3. Jože Lasnik, Jeklolivarna

- varilci MAG: 3. Zvonko Gologranc, Monter
  - avtomehaniki OTTO: 3. Andrej Breznik, Jeklolivarna.
- Vsem čestitamo!

PRVIČ PODELILI NAGRADO ŽELEZARNE RAVNE

Da bi spodbudili sodelovanje učencev in študentov z našo delovno organizacijo in jim omogočili stik z raziskovalnim delom, smo v železarni lani prvič razpisali nagrado Železarne Ravne.

Z odzivom smo bili za prvič zadovoljni. Učenci Srednje šole tehnično-naravoslovne in pedagoške usmeritve Ravne ter naši študenti obeh slovenskih univerz so prijaviili in uspešno dokončali 17 raziskovalnih nalog (13 srednješolci ter 4 višje in visokošolci). Za to smo jim v metalurgiji in kemiji podelili tri prve nagrade, dve drugi in tri tretje; v strojništvu štiri druge, v elektrotehniki, računalništvu in informatiki eno drugo in eno tretjo ter v pravi, ekonomiji in drugih družboslovnih vedah eno drugo in dve tretji nagradi (1. nagrada je poprečni OD prvih treh mesecev v letu, za srednje šole ter 2. in 3. nagrado ustrezno manj).

Sicer pa je denar za nagrado le spodbuda, manj pomembna kot koristi, ki jih bo od raziskovalnega dela mladih imela delovna organizacija, predvsem pa oni sami.

(Vir: informacija načrtovalke kadrov in izobraževanja)

Kljub težavam vztrajati pri sprejetih usmeritvah

Z akcijske konference ZK

Predstavniki osnovnih organizacij ZK Železarn Ravne so se 23. aprila 1987 sestali na akcijski konferenci, da bi ugotovili, kako uresničujemo srednjeročne in dolgoročne razvojne načrte ter na podlagi ugotovitev nakazali smerice za naprej. V izhodiščih za razpravo so obravnavali naslednje teme:

- Srednjeročni in dolgoročni razvoj Železarn Ravne
- Uresničevanje srednjeročnega plana
- Dokončanje investicij iz prejšnjega obdobja
- Stanovanjska problematika

Ravenska železarna izgublja prednost

Po srednjeročnih in dolgoročnih razvojnih načrtih, sprejetih v okviru razvoja Slovenske železarnice in Združenja črne in barvne metalurgije naj bi se Železarna Ravne razvila v proizvodnjo visokokvalitetnih jekel, ki bi jih predelovala v metalurških predelovalnih tozidih in finalizirala v strojegradih in ostali mehanski predelavi. Uvajala naj bi kar največjo racionalizacijo in avtomatizacijo proizvodnje, humanizirala težka delovna mesta in skrbela za varstvo okolja. Nadaljnje zaposlova-

nje naj bi bilo kar se da racionalno.

V primerjavi z drugimi slovenskimi in jugoslovanskimi železarnami je ravenska zašla v kritičen položaj. Razvojne prednosti, ki si jih je pridobila v preteklosti, so se zmanjšale: če jih bo hotela obdržati, mora skrajno racionalizirati proizvodnjo in uvajati nove in nove programe. Njen sedanji proizvodni program lahko namreč druge železarnice s sodobnejšimi napravami kaj hitro prevzamejo in nas izrinejo s trga. Ker je zelo malo možnosti, da bi lahko v naši železarni v kratkem modernizirali

metalurško in mehansko proizvodnjo, kot bi želeli, se moramo tako organizirati, da bomo usmeritev v nove proizvodne programe kljub temu izpeljali.

Vseh investicijskih načrtov ne bomo uresničili

V srednjeročnem načrtu 1986 do 1990 smo predvideli naslednje investicije: kapelo, projekt valjev, projekt UHP-EOP z odpraševalno napravo, obrat EPŽ in jeklarne posebnih zlitin, kisikarno, projekt krožnih rezil, modernizacijo valjarne, toplotne obdelave in kovačnice, konti liv, prototipno delavnico, modernizacijo dislociranih tozdov in orodjarne, avtomatizacijo računalništva, projekte družbenega standarda, projekte za energijo in okolje.

Ze na prvi pogled je jasno, da celotnega načrta v tem obdobju ne bomo mogli uresničiti. Omejujejo nas tako gospodarske razmere v družbi (omejitve investicij, uvoza opreme) kot stanje v lastni delovni organizaciji (prenizka produktivnost, visoki stroški, problemi s strokovnimi kadri).

Nezadovoljivo stanje »starih« investicij

V obdobju 1981—1985 smo investirali v 25 objektov. Največji so bili: modernizacija Jeklarne, Težki strojni deli in rekonstrukcija Jeklovarne. Zaradi težav z opremo nekatere od navedenih investicij še vedno ne dajejo pričakovanih rezultatov; gre predvsem za livarske investicije. K formarski liniji bi bilo treba zgraditi še transport odvoda peska, v težki livarni še vedno rešujejo nekatere tehnične probleme z opremo, v livarni posebne litine, katere projekt je — razen krožne peči — končan, so težave z odpraševanjem, s pomanjkanjem garderobnih prostorov za delavce, s transportom odpadnega materiala ipd.

Zaradi pomanjkanja finančnih sredstev močno kasni 3. faza modernizacije Valjarne.

Nekaj poudarkov iz razprave

Razpravo je začel član poslovodnega odbora **Jože Geršak**, ki je poudaril, da si je Železarna Ravne z uspešnim poslovanjem pridobila ugled v naši družbi. To nas obvezuje in nam hkrati omogoča, da kljub težavnim gospodarskim razmeram tudi v prihodnje dobro gospodarimo. Iz dosedanjih izkušenj smo se veliko naučili. Vemo, da je naša prihodnost v kakovosti, ustvarjalnosti in znanju, ki ga moramo znati mobilizirati. Naša prednost je v tehnološko zaokroženi proizvodnji — od metalurške do mehanske predelave in finalizacije. To usmeritev moramo s prihodnjimi vlaganji dosledno uresničevati in z usvajanjem novih tehnologij in izdelkov obdržati prednost pred drugimi. Le tako bomo mogli še več izvažati, kar je za nas življenjskega pomena.

Franc Hartman je konferenci sporočil mnenje komunistov in drugih delavcev Valjarne, da je treba nadaljnjo modernizacijo te

DUŠANU STOJČIČU — PRVEMU V ŽELEZARNI ZLATI ZNAK SINDIKATA

»NI POŠTENO, DA BI Z NJIM SAMO SEBE IZPOSTAVLJAL«

Stara znanca

Ugotavljam, da mi življenje ljudi, s katerimi imam kdaj kasneje opravka, večkrat že prej nastavi na pot.

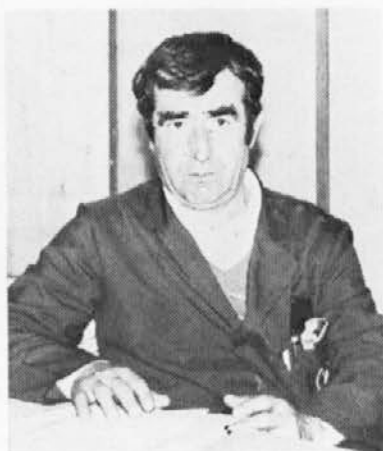
Tudi Dušana Stojčiča, dobitnika letošnjega najvišjega slovenskega sindikalnega priznanja, mi je, na lanski sindikalni konferenci železarnice. Sicer mi »legendarni Stoj« tudi pred njo, ko sva v uradnem delu sedela za isto mizo, v družabnem pa ostala v isti družbi, ni bil neznanec. Poznala sem ga s sestankov, na katerih je vedno jasno in glasno povedal, kaj misli. Samo v »polomljeni« slovenščini je vedno govoril. Nič čudnega, saj je iz Vranja v Srbiji. O, pač! Ko sem izvedela, da je že 30 let v Sloveniji, v najinem pogovoru nisem mogla mimo vljudne pripombe, da se mu še zelo sliši, da ni iz Slovenije. Pa je rekel, da je kot sin carinika prepotoval domala vso Jugoslavijo in zna skoraj vse naše jezike. Bere lahko, govori pa težko.

Če je treba, skritiziram tudi sebe

Pogovor sva začela z vtisi s podelitve znakov prejšnjega dne v Ljubljani. Imel je enkratne, a se mu niso zdeli razpravljanja vredni. Pomembno je bilo priznanje, za katerega je takoj rekel, da ni samo njegovo, ampak je zasluga vseh sindikalnih delavcev v železarni, občini in tudi v republiki. Preširoko se mi je zdelo, pa je brž pojasnil. »Sindikat je sodelovanje«, je rekel, »sam nič ne moreš, če niso seje sklepne, če niso akcije skupne, enotne. Ni pošteno, da bi samo sebe izpostavljali.«

Za kaj vse je Dušan Stojčič v vrsti priznanj prejel tudi zlati znak, menim, da nima smisla naštevati. Najkrajše rečeno: za več kot tridesetletno vzorno družbenopolitično delo v mnogih organizacijah in samoupravnih organih v železarni, občini in republiki. »Najprej sem delal v mladini, nato pa v ZK. Toda spoznal

sem, čisto odkrit bom, da ozka specializacija v ZK zame ni. Obsojam zaprte sestanke. Navdušujem pa se nad delom v sindikatu. Sindikalni sestanki so vse kaj drugega kot partijski: so odprti, ljudje se na njih odkrito pogovarjajo, iznesenih je veliko različnih mišljenj, kritika je navadno realna. Na takšnih sestankih in v širokem družbenopolitičnem delu sem našel svoje mesto. Če si hodila na sestanke, veš, da se na njih oglašam, pa ne le v železarni, tudi zunaj. Navadno sem zelo kritičen. Skritiziram tudi samega sebe, če je treba.«

Dušan Stojčič

Omenim krizo družbenopolitičnega trenutka, pojavljajočo se tudi v sindikatu. »Čeprav je nekakšna kriza«, razmišlja Stojčič »in ljudje v sindikat ne zaupajo več toliko, češ da je nemočen, jaz verjamem vanj. Niti malo ne dvomim v to organizacijo. Zame je bistveno, da smo sindikat vsi in samo mi vsi si bomo lahko ustvarili boljši jutri, nihče drugi nam ga ne bo. Ti bom čisto odkrito povedal: starejša generacija bo morala z vrha in dati mesto mladim. V mlade imam zaupanje.

Menim, da bodo lažje delali, brez predsodkov in obremenitev iz preteklosti, zato pa boljše. Zdaj so žal še nemočni, brez avtoritete. Boli me, ker ZK sploh nima podmladka. Po mojem veliko tudi zaradi previsoke članarine, pa ne vem, ali vodstvo ne razume, da je članarina res previsoka.«

»Ti samo tisto svojo torbo nosiš.«

Ko ga vprašam, kaj mu priznanje pomeni, pravi, da zelo veliko.

»Ti bom čisto odkrito povedal, da sem ga vesel. Med drugim največ zaradi družine, ki jo na račun družbenopolitičnega dela zanemarjam. Priznanje je dokaz, da »tiste lafarije« vendarle niso same sebi namen, da jih družba zna ceniti. Kolikokrat mi mlajši sin pravi: »Ti samo tisto svojo torbo nosiš.« Žal je res tako, da sem zelo malo z družino. Če nimam sestanka, študiraš gradivo. Bom čisto pošteno povedal, da je naporno, sploh če imaš funkcije v več organih. Za temeljit študij gradiva gre ogromno časa. Na srečo imam takšno službo (je referent za vzdrževanje osnovnih sredstev), da se da tudi kaj vmes narediti. Naporno je, hkrati pa res, da se človek tako navadi, da zbolji, če se tempo pomiri. Mene je pred leti vedno konec tedna bolela glava. Potem so ugotovili, da je bila to neke vrste migrena, imel pa sem jo zato, ker sem se za vikend predajal brezdelju.«

Ko je med pogovorom na njegova vrata prišel že najmanj deseti, ta s pozdravom »Dober dan, gospod Stojčič, tebe bi rad,« sem vedela, da je skrajni čas končati. Zato sva na hitro nehala, z zanimivo mislijo: »Tako sem vzgojil sinov zaupal predvsem ženi. Žal, da je bilo tako, pa bi mi bilo samo, če bi se sistem, ki sem ga pomagal graditi, izničil, drugače ne — saj sem ga gradil tudi za svoja sinova.«

Helena Merkač

Anton Vehovar je prejel občinsko nagrado

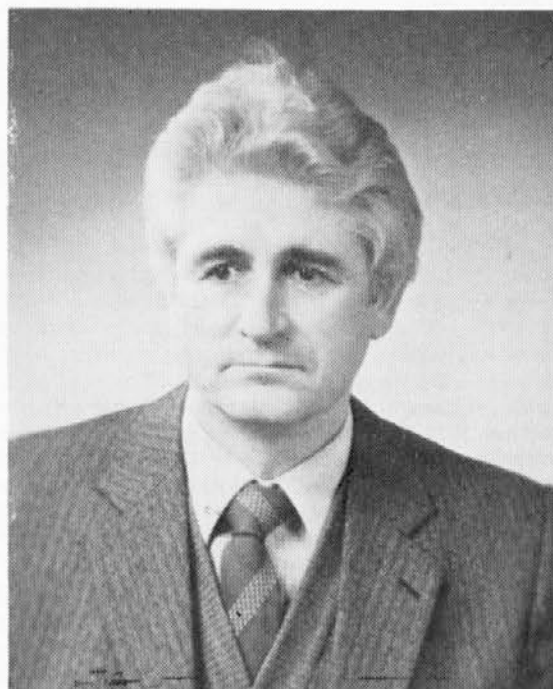
Letošnjo nagrado občine Ravne na Koroškem je prejel Anton Vehovar, ravnatelj tozda Energija.

Tovariš Vehovar pripada tistemu rodu, ki je rasel v povojnem pomanjkanju in v delovnih brigadah pomagal graditi našo državo. Doma v nerazviti občini Šmarje pri Jelšah se je leta 1952 kot tehnik zaposlil v Železarni Ravne. Opravljal je dela tehnologa in referenta, bil je asistent energetskega obrata, kasneje obratovodja, danes pa je ravnatelj tozda Energija. Ob delu je doštudiral za inženirja.

Poleg strokovnega in poklicnega dela je opravljal različne funkcije v samoupravnih organih, zunaj železarne pa v SIS za nafto in plin SRS ter v odboru za komunalno energetiko pri Gospodarski zbornici Slovenije. Je komandant štaba civilne zaštite železarne.

Na področju inovacijske dejavnosti se je posebno zavzel za izkoriščanje odpadnih toplot, pri organizaciji preventivnega vzdrževanja energetskih naprav, posebno pa pri ogrevanju kraja iz železarne.

Ko se je leta 1971 rodila zamisel o ekološko čistejših Ravnah, je sodeloval pri ideji, da bi mesto ogrevali iz kotlarne Železarne Ravne. Gradnja se je pričela leta 1973 in bila leta 1982 skoraj v celoti zaključena. Ves strokovni nadzor, dogovarjanje in usklajevanje s projektanti in izvajalci je pomenil v 10 letih dodatno breme in odgovornost tovariša Vehovarja. Zdaj raste

Anton Vehovar

plinovod že do Mežice, to pa je nov napor za doseganje višjega družbenega standarda na območju občine in varstva našega okolja.

Velik prispevek k racionalni porabi energije pomeni tudi vgradnja nad 700 toplovodnih števecov pri individualnih porabnikih in v družbenih stanovanjih.

Čestitamo!

ga obrata finančno podpreti. Če tega ne bomo storili, bo enotna re-produkcijska veriga železarne pre-trgana, s tem pa bo postavljen pod vprašaj njen nadaljnji razvoj.

Jože Trokšar se je pridružil mnenju, da je nujna modernizacija Valjarne, od katere je močno odvisna proizvodnja in prodaja Jeklovleka. Trg je že zasičen z njihovim sedanjim proizvodnim asortimentom, zato potrebujejo nove kvalitete za nove izdelke. S Slovenskimi železarnami pa se bo treba dogovoriti za delitev programov.

Ivan Pungartnik je poudaril, da so nadaljnja vlaganja v posodobitev proizvodnje potrebna tudi v Kovačnici, predvsem pa bo treba več storiti za šolanje kadrov.

Predstavnik Kontrole kakovosti je opomnil, da je kontrola premalo vključena v investicijski program železarne. Nikjer ni zaslediti novega kvantometra, ki ga bomo nujno morali kupiti.

V Težkih strojnih delih, je povedal Franc Orešnik, so težave drugačne kot v večini drugih tozdov, imajo najsodobnejšo opremo, pa kadri za delo z njo niso tako usposobljeni, da bi dosegali temu ustrezne rezultate.

Franc Čegovnik iz službe za varstvo pri delu je menil, da so danes predpisi glede varstva pri delu in ekologije strožji kot včasih, zato je tudi težje dobiti uporabna dovoljenja za nekatere proizvodne naprave. Morali bi narediti vse, da bi odpravili slabe točke, če ne gre drugače, tudi s spremembo določene tehnologije.

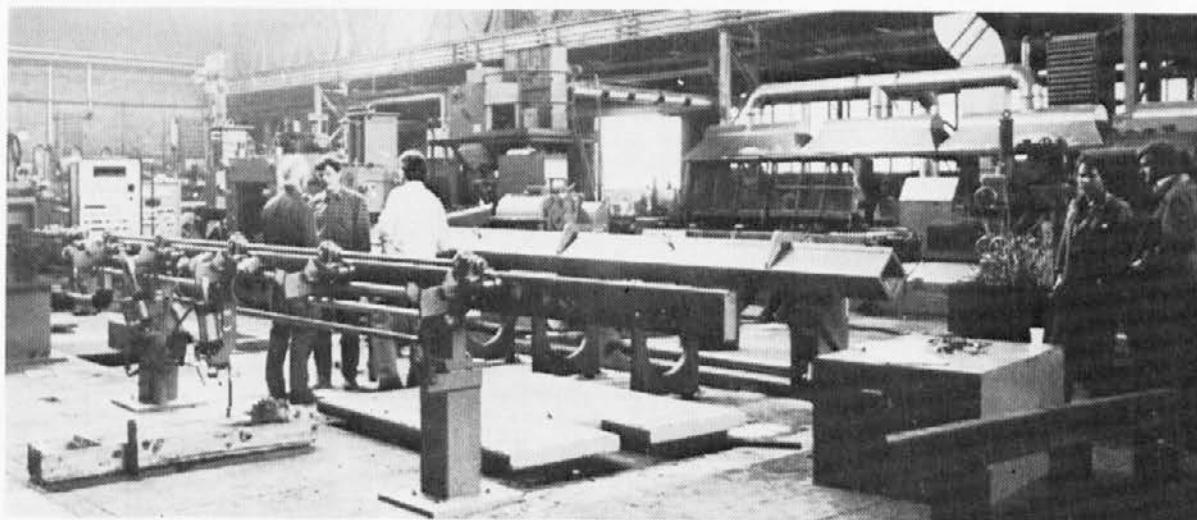
V nadaljevanju so razpravljali opozorili še na probleme v stanovanjski gradnji, pri kateri se zatika predvsem zato, ker ni bilo pravočasno pripravljenih lokacijskih načrtov.

Več predstavnikov OO ZK je poudarilo, da bi morali v železarni dati prednost tistim investicijam, ki so ekonomsko upravičene in ustrezajo tudi kriterijem glede varčnosti z energijo in varstva

okolja. Glede proizvodnega programa bi se morali bolj učinkovito dogovarjati v okviru sozda Slovenske železarne in tudi v jugoslovanskem merilu.

Mojca Potočnik

NOVA LINIJA BO DAJALA 10-KRAT VEČ

V Jeklovleku od sredine maja poskusno obratuje nova luščilno-ravna linija Kieserling. Z njo je v tem našem tozdu nastal t. i. kompleks luščenja: tvori ga ta linija skupaj z luščilnim strojem Schmolz-Bickenbach, ki dobro obratuje že od januarja in sodi v sklop tujega partnerstva.

Nova linija bo nadomestila tri stare in bo z njo proizvodnja vsega kvalitetnega asortimenta valjanega jekla od Ø 15 do Ø 80 povečana za 10-krat. Njena bistvena prednost je v tem, da je krog od luščenja do ravnanja zaprt. Tako bo za delo z njo treba manj delavcev, saj je manj manipulacije, produktivnost pa bo večja. V tozdu pričakujejo, da se bo linija amortizirala najkasneje v šestih letih. Bilo bi nujno, saj je mednarodni kredit, s katerim je bila kupljena, zelo neugoden.

Ker se je izvoz v Jeklovleku, v primerjavi z lani, letos povečal za 60 %, zanimanje zanj pa še raste, se v tozdu ne bojijo za tržišče, na katerega bodo izvozili več izdelkov. Dobro možnosti se kažejo v Zahodni Nemčiji, Švici in Bolgariji.

H. M.

BESEDA DELAVCEV

Ravnotežje med razvojem železarne in krajevnih skupnosti

Ce pomeni vsak postanek v razvoju že tudi zaostanek, v občini Ravne že zaostajamo na več področjih; očitno na kulturnem (kakšen je Titov dom), v zadnjem času pa skrb zbujajoče pri šolstvu.

Ni mogoče začeti graditi šole na Prevaljah. Slovenski izvršni svet ne da dovoljenja, dokler ne bo zagotovljenega dovolj denarja — vsaj za izhodišče. Po finančni konstrukciji bi ga moralo biti, a se je ta žal porušila. Namesto 600 milijonov so delovne organizacije po zaključnem računu 1986 (obveznosti po samoupravnem sporazumu 3 % od bruto osebnega dohodka) nakazale le 150 milijonov. Tako na Prevaljah. Na Ravnah pa sta nesporni drugi dve dejstvi: zaradi pomanjkanja denarja javniška osnovna šola ne bo več celodnevna, Prežihova pa bo zato, ker je otrok preveč, učilnic pa premalo (denarja za novo gradnjo sploh ni), v jeseni uvedla dvoizmenski pouk.

Vse zato torej, ker ni denarja. Tega pa ni, ker je gospodarska kriza, in prav zaradi nje tudi postanek, mrtva točka, nejasna perspektiva.

Logično je zato vprašanje — če je to res postanek — kje smo obstali. Le naštet, kaj imamo in česa nimamo po krajevnih skupnostih, ni zadosti. Merilo so lahko nezadovoljene potrebe (teh je očitno zelo veliko), lahko primerjava; recimo z razvojem železarne. Tu nam je priznana visoka stopnja, korak s svetom. Pa je z njenim razvojem šel vstrie tudi razvoj naših krajevnih skupnosti, torej naš osebni in družbeni standard? To smo vprašali sedem naših delavcev iz različnih krajevnih skupnosti. Odgovori so vsekakor zelo zanimivi.

RAZVOJ KRAJEVNIH SKUPNOSTI ZAOSTAJA ZA RAZVOJEM ŽELEZARNE

Albin Kaker, referent za kontrolo dokumentacije namenske proizvodnje, tožnik Kontrola kakovosti, KS Javornik-Sance:

»Med stopnjo razvoja naših krajevnih skupnosti in železarne je gotovo razkorak; razvoj krajev za napredkom železarne zaostaja.

Albin Kaker

Zakaj? Ne bi rekel, da železarna nima pravega pristopa do razvoja krajevnih skupnosti. Mislim, da so nasploh potrebe, še bolj pa želje krajevnih skupnosti veliko večje kot finančne sposobnosti delovnih organizacij.

Nikakor ne morem reči, da železarna za razvoj kraja ni ničesar

naredila. Je. Največ gotovo na športnem področju, vendar moram ugotoviti, da je delala precej neplansko. Če Ravne npr. primerjam s Pucarevim, je med njima precejšnja razlika. Tam je delovna organizacija, ne večja od naše železarne, pa je zgradila krasen večnamenski objekt. Pri nas je objektov več, pa nobeden popolnoma ne ustreza. Tudi kulturne domove in ceste imajo v Pucarevu boljše. Večkrat sem bil spodaj, pa lahko rečem, da je tako. Ravenski Titov dom in kino dvorana sta za vse nas sramota.

Nič veliko boljše ni pri stanovanjski izgradnji in šolstvu. Vzemimo samo Javornik. Nima kioska, trgovini sta premajhni, popoldne nimaš kam iti itd.

Menim torej, da je napredek v naših krajevnih skupnostih čutiti, vendar bi lahko bil glede na stopnjo razvitosti železarne večji. Kdo je kriv za to, je vprašanje. Najbrž aparat, ki je odločal o razvoju. Mogoče je premalo sodeloval z delovnimi organizacijami, gotovo pa ni ustrezno planiral. Prav neustrezno planiranje objektov glede na potrebe je po mojem mnenju bistveni vzrok, da danes razvoj krajevnih skupnosti zaostaja za razvojem železarne. A je škoda, ker so možnosti za enakovredni razvoj bile, danes pa jih je zaradi pomanjkanja denarja vse manj.

ZA MAJHNE KS JE PRIORITETA NEUSMILJENA

Dušan Posedi, vodja toplotne obdelave Valjarne, KS Leše:

»Osebnostno mislim, da se marsikaj na ravni železarne — krajevnega skupnosti ne moremo zmeniti, ker ne najdemo skupnega jezika. Za

manjše krajevne skupnosti, kot je tudi naša, veliko pomenijo malenkosti, saj se v majhnih KS ne dogajajo velike stvari. Pa se žal včasih tudi pri teh zatika. Ne vem, ali so funkcionarji KS premalo

agilni, mogoče premalo povezani z železarno. Če bi bilo sodelovanje boljše, bi morali biti rezultati vidnejši. Saj nekaj jih gotovo je, ne rečem. Tako smo pred leti na Leše popravili cesto itd.

Za majhne KS je tudi prioriteta razvoja neusmiljena. Vedno se potiskajo na konec, češ, vi ste majhni, boste že počakali. Saj je to razum-

Dušan Posedi

ŽELEZARNA JE ZA KRAJEVNE SKUPNOSTI NAREDILA OGROMNO

Antonija Krebs, referentka za kratkoročno poslovanje v PFS, KS Kotle:

»Prvo vprašanje, ki si ga zastavljam, je, ali je razvoj KS res neposredno odvisen le od razvoja železarne. Toda kakorkoli, menim, da je železarna za krajevne skupnosti in občino naredila ogromno in da ima posluh zanje. Dokaz za to je množica objektov, ki jih je železarna pomagala zgraditi.

Antonija Krebs

Žal pa moram ugotoviti, da pa so bila vlaganja v različna področja različna. Danes, ko je kriza in kljub potrebam marsikje ni možno naprej, je ta neenakomernost očitnejša in pereča. Hudo je na primer pri šolstvu. Časi samoprispevkov, v katerih smo zgradili veliko šol, so minili, na dru-

ljivo, pa vendarle: najnujnejše bi tudi majhne KS morale imeti. Res, da lahko veliko pridobijo s samoprispevkom, toda po mojem poizkušnjah le-ti niso prava oblika zbiranja sredstev; sploh, ker vedno, da so programi le redko uresničeni in ker smo nazadnje ugotovili, da v takšnih akcijah nismo enotni. Po mojem bi bile boljše odločitve na zborih delovnih ljudi. Bistveni so pri tem seveda programi, ki morajo biti takšni, da bodo z njimi vsi zadovoljni.

To, da večji razvoj železarne nujno terja tudi razvoj infrastrukture, je nesporno. Gotovo sta ta dva razvoja zadnja leta šla vstrie. Zunaj železarne gradimo, kolikor smo sposobni. Rad bi pa poudaril naslednje: planirati bi bilo treba skupno, ne pa ločeno; recimo rudnik (ko je še lahko) nekaj zase, železarna pa spet zase. Razvoj mora biti usklajen, ne da je delovna organizacija razvita, drugo pa ne. Lep primer skladnega razvoja so Zreče. Mislim pa, da smo na njihovi poti tudi mi.

gačne načine pa je težko zbirati denar. Da referendum za samoprispevek ne uspeva več, je razlogov najbrž veliko. Po mojem je glavni nezaupanje ljudi, saj se denar, zbran s samoprispevkom, prerad zgubi, izniči, ker akcija ne teče, kot bi morala.

Med šolami, ki so danes na Korškem res problem, bi izpostavila našo srednjo šolo (včasih smo ji rekli industrijska). Za današnji čas je premalo modernizirana, s prezastarelimi pripomočki za učenje. Upam si trditi, da je bil razvoj te šole glede na razvoj železarne neskladen. Tako razvita delovna organizacija, kot je naša, vendarle zahteva naj sodobnejši izobraževalni center. Najbrž se še premalo zavedamo, da je prav kader naša prva postavka.

Za našo krajevno skupnost bi konkretno rekla, da si je ves čas obstoja tudi sama zelo prizadevala za razvoj. Toda ves čas so bili pri tem tudi problemi. Menim, da bi bilo drugače, če bi bilo dorečeno financiranje. Tako pa dobiva KS denar le za samoupravo, vse druge potrebe pa so v rokah občine.

Seveda pa je čisto drugo vprašanje, koliko objekte družbenega standarda potem, ko jih imamo, uporabljamo, recimo športne objekte, kulturne domove itd. Menim, da preslabo, toda takoj to tudi opravičujem — po mojem zato, ker moramo tudi popoldne biti pridni, da gre.

DO NERAVENSKIH KS JE ŽELEZARNA MAČEHOVSKA

Stefan Gerdej, vodja stroškovne računovodstva, Delovna skupnost za računovodstvo, KS Polje-Prevalje:

»Eno mojih glavnih mnenj je, da je odnos železarnice do delavcev, ki so izven Raven, mačehovski. Konkretno za Prevalje — čeprav je veliko delavcev železarnice od tam, se razvoj Prevalj ne da primerjati z ravenkim. Zdaj na primer ni zanimanja, da bi tozdr Družbeni standard prevzel Družbeni dom, čeprav bi bilo to treba, saj sploh ni denarja za njegovo vzdrževanje.

Druga velika zadeva pa je naša šola. Glede na samoprisepek je to občinski fiasko in bi prav zato morali napeti vse sile, da bi šolo vendarle začeli graditi. Le tako bi lahko dali zgled vsem, ki se niso odločili za samoprisepek. Menim, da bi zato nujno morala imeti za našo šolo tudi železarna posluh. Ker zanjo železarna ni namenila toliko sredstev, kolikor jih je načrtovala, se nam zdi to na Prevaljah zelo nepravilno. Za nas je to velika klopota. Od koga pa bomo zahtevali oz. pričakovali pomoč, če ne od lastne delovne organizacije? Toliko si upam trditi za Prevalje, rečem pa lahko tudi, da so glede mačehovstva druge krajevne skupnosti še v slabšem položaju.

Po mojem bi morali denar za šolstvo zbirati po nekem trdnem sistemu. Pa ne le zbirati, tudi porabljati. Kar pogledamo šolo na

Javorniku. Ta je spomenik, ki je primer, kako se šol ne gradi.

Pri drugih objektih družbenega standarda pa bi pri gradnji morali izhajati iz potreb. Ne vem, če ra-

Stefan Gerdej

bijo Ravne nov kulturni dom, saj ljudje še starega ne obiskujejo. Na Prevaljah je drugače.

Menim, da mora biti razvoj delovne organizacije in krajev, katerih ljudje to delovno organizacijo sestavljajo, skladen. Za Ravne si upam trditi, da je, za druge KS v občini ne, čeprav rečem, da je železarna »mati« za vse. Logično pa seveda je, da mora železarna najprej poskrbeti za svoj razvoj.

ČRNA JE ZAPOSTAVLJENA

Jože Kolar, inštruktor praktičnega pouka v tozdu Stroj in deli, KS Črna:

»Problem je, ker železarna Ravne ni zainteresirana, da bi tudi izven centra gradila ali kupovala stanovanja za svoje delavce. Tako

Jože Kolar

so se iz Črne mnoge mlade družine prisiljene seliti na Ravne, v Črni pa ostajajo le tisti, ki imajo svoje hiše. Ljudje se na Ravnah koncentrirajo. Šole so tako zelo dolge, prepolne, v Črni pa manjka otrok in bo šola sčasoma — če bo šlo tako naprej — postala kot kakšna podružnica. Mislim, da

takšna politika železarnice pri stanovanjski politiki ni prava, sploh zato ne, ker drugih ovir za v Črno ni. Prevoz je urejen, predalec ni, ceste smo tudi uredili.

Kar pa se tiče drugih pomoči krajevni skupnosti, bi omenil kabelsko televizijo. Ta je v Črni ravnokar aktualna, in mislim, da ne bi bil greh, če bi se tudi v železarni našel kakšen dinar zanjo. Saj vemo, kako je z rudnikom, nanj ni mogoče računati.

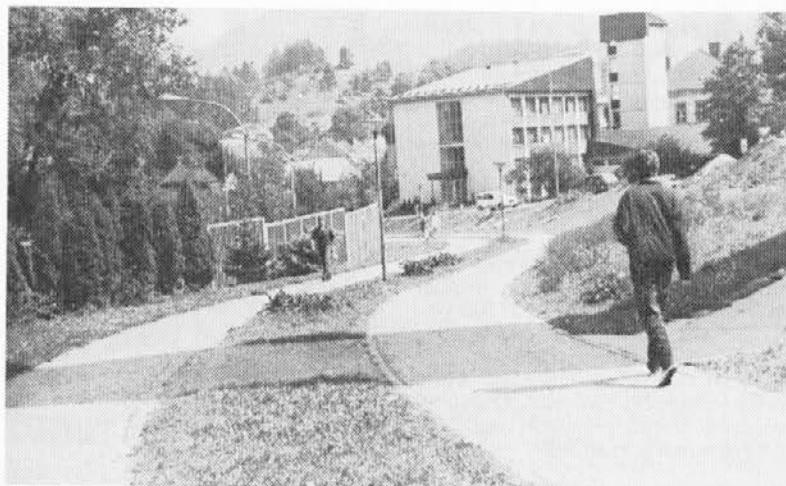
Če bi primerjal vlaganja železarnice v posamezne KS, je Črna gotovo zapostavljena. Saj ne rečem, da pri nas ni športnih ali kulturnih objektov. So, toda zgraditi smo si jih morali v glavnem sami, veliko udarniško (žičnica, proge, zgradba na nogometnem igrišču). Ne vem, ali smo imeli premalo vplivne predstavnike v telesih, ki so odločala o razporejanju sredstev za razvoj krajevnih skupnosti, tako pač je. Danes pa je sploh zelo slabo. Zavedamo se, da nimamo več od koga kaj pričakovati. Znači se bomo morali sami, tudi na komunalnem področju. Problemi so vedno večji. Vendar menim, da so na slabšem spet prav KS, kot je naša. Teritorij KS ostaja enak, problemi so večji, ljudje pa odhajajo. Za Ravne pa bi rekel, da je super poskrbljeno — vsaj v primerjavi z nami.

OSEBNI IN DRUŽBENI STANDARD TER DOBRO DELO SO SOODVISNI

Franc Mesner, delovodja strogarne Pnevmatičnih strojev, KS Čečovje:

»Menim, da Železarna Ravne za KS Čečovje ni veliko naredila,

vsaj zadnjih nekaj let ne. Mogoče je temu kriva krajevna skupnost sama. Premalo sodeluje z železarno, vsaj v primerjavi s prejšnjo krajevno skupnostjo. Jaz sodelo-

V mesto

vanja ne čutim. Če pa že je, če se česa vendarle lotimo, delo ne gre, kot bi bilo treba.

Če pogledam v občinskem merilu, je železarna gotovo dala občini na razpolago zelo velika sredstva, toda predvsem pred leti. Danes pa je po mojem sramota, da se kraj z gigantom, kot je železarna, ponaša s takšnim Titovim domom in kino dvorano. Sredstva so zagotovo bila, a so nefunkcionalno vložena. Kar imamo, ne znamo vzdrževati. Rešuje nas edino naš tozdr Družbeni standard. Če pogledamo infrastrukturo: ceste so takšne, da te je sram pred tujim človekom. Skoraj tako je, kot na kakšni vasi. V tem smislu zagotovo ni bilo ravnotežja v razvoju KS in železarnice.

Tudi za stanovanja dajemo v zadnjem času premalo sredstev. Zato se porajajo problemi na delovnih mestih. Ljudje z nerešenim stanovanjskim problemom so napeti, v depresiji, zato tudi manj produktivni. Železarna se ne zaveda dovolj, da so osebni in družbeni standard ter dobro delo soodvisni. Vlaganja se tako posredno zelo obrestujejo.

Za šole bi rekel, da smo vanje vložili lepa sredstva, a smo vsako-

krat gradili premajhne, ker niti dve leti nismo pogledali naprej. Nismo predvideli, kako se bo šil-

Franc Mesner

rila železarna, kako rojevali otroci itd. Če pogledam druga mesta, recimo Titovo Velenje, ki ga prav dobro poznam, so tam drugače planirali, boljše kot mi. Očitno tam občina in delovne organizacije boljše sodelujejo, da gre njihov razvoj z roko v roki.

ŽELEZARNA NAM JE DALA DELO

Franjo Kozlarič, varilec v tozdu Armature, KS Muta:

»Priznati moram, da se ne zanimam posebno, kako deluje naša krajevna skupnost. Zato tudi ne

Franjo Kozlarič

tim. Šole imamo, ceste so takšne, kot pač še marsikje drugje.

Gotovo je Železarna Ravne za našo krajevno skupnost ogromno naredila. Ljudem v naših krajih, ki veljajo za nerazvite, je dala delo. V tozdu Armature se je zaposlilo veliko naših ljudi, ki so prej morali za zaslužkom v druge kraje ali pa so morali ostajati doma na kmetijah. Res, da so se potem pojavili nekateri problemi, predvsem s priučevanjem ljudi za delo s stroji, vendar smo jih premagali. Zdaj, ko je dotok kadrov s šol, je tudi tovrstnih problemov vse manj.

Rečem lahko, da smo delavci Armature ponosni, da delamo v tem tozdu. V primerjavi z drugimi delovnimi organizacijami na Muti ne zaslužímo slabo. Zdaj nas sicer pretresajo hude težave, a upamo, da jih bomo uspeli premagati in da bomo lahko tudi v prihodnje dobro delali. Le s takšnim delom bomo lahko upravičili zaupanje, ki nam ga je Železarna Ravne dala, ko nas je ustanovila.

Helena Merkač

Naše delo v aprilu

Aprila smo dosegli predvideni plan skupne proizvodnje 105,4 odst., v kumulativni 91,5 odst. Z 12.827 t prodanih izdelkov, kar je 97,6 odst. predvidenega plana, smo iztržili 12,16 milijarde din. Od tega smo prodali na domačem tržišču 11.150 t po povprečni ceni 928,30 din/kg. To znaša skupaj nekaj več kot 10,35 milijarde din. Izvozili smo 1676 t naših izdelkov po povprečni ceni 1081,72 din/kg ter tako dosegli prek 1,81 milijarde din fakturirane realizacije.

ZNAČILNOSTI PROIZVODNJE

V Jeklarni so predvideni plan presegli za 3,2 odst. kljub okvari žerjava pri 5-tonski električni peči, podaljšanemu remontu 40-tonske peči in delnim oviram zaradi še neredne proizvodnje na začetku meseca v Valjarni. Kvaliteta jeklenega odpadka ni bila najboljša, zato je bilo nekaj problemov z napačnimi raztalitvami.

Jeklolivarna je za predvideno proizvodnjo zaostala 9,4 odst. Glavni vzrok je v zastojih med redno proizvodnjo (pomanjkanje jekla, strojni in elektro remont). V tozdu so še naprej zelo zaskrbljeni zaradi nizkih prodajnih cen. Težave so še vedno v težki livarni, kjer investicijska izgradnja še ni v celoti zaključena.

Zelo ugodna je bila v Valjarni proizvodnja gredic, saj je bil plan presežen za 23,8 odst. Pri profilih so za planom zaostali 5,1 odst., saj je bil pri lahkih profilih plan dosežen le 53,6 odst. Vzrok je predvsem v valjanju več visoko legiranih jekel. Več zastojev na progah je bilo na začetku meseca, ko je bilo treba progo pogostejše menjati (valjanci za Zreče). Proizvodnja je zaostajala tudi pri termični obdelavi, prav tako so bile velike težave v adjustaži gredic in čiščenju ter na kontrolni liniji.

Aprilska proizvodnja v Kovačnici je bila dobra, plan so presegli za 2,8 odst., v kumulativni 3,5 odst. Izmeček je za polovico nižji kot v prejšnjem mesecu, posebno se je znižal izmeček po krivdi Jeklarni. Daleč pod povprečjem pa je tudi neuspela proizvodnja, pojavlja pa se je več v drugih tozdi. Dostava ingotov iz Jeklarni je potekala v redu, razen v avtomatsko kovačnico.

V Jeklovleku so predvideni plan dosegli 83,9 odst. Presegli so ga le pri brušenem jeklu za 16,0 odst., zaostali pa pri vlečenem 19,2 odst. in luščenem 18,3 odst. ter žici, kjer je bil plan dosežen le 25,7 odst. Vzrok je v pomanjkanju naročil za dimenzije nad 2 mm, stroji za tanjše dimenzije pa so bili v okvari. Vložka je bilo pri vseh asortimentih dovolj.

Od mehansko predelovalnih tozdov sta predvideni plan presegla le Orodjarna za 7,9 odst. in Monter za 4,1 odst. Za planom pa so zaostali TSD 16,0 odst., Stroji in deli 3,6 odst., Industrijski noži pri nožih in brzoreznem orodju 0,4 odst., Pnevmatični stroji 6,9 odst., Vzmetarna 6,4 odst., TRO 33,2 odst., Kovinarstvo 18,1 odst., Armature 14,5 odst. in Bratstvo pri proizvodnji pil 7,2 odst.

Ob pomanjkanju raznih delov je zaostala proizvodnja v Strojih in delih. V Pnevmatiki je primanjkovalo vložka za orodje. Še vedno je precej problemov pri vzdrževanju strojev NC. Velike težave zaradi okvar na

strojih so imeli tudi v Vzmetarni. V TRO je primanjkovalo naročil za nože. Zmogljivosti pa so dobro zasedene pri krožnih žagah. V Armaturah so za planom zaostali, ker ni bilo možnosti dokončne montaže večje količine ventilov in ko ni prišlo do odpoklica izdelkov za izvoz.

PRODAJA NA DOMAČEM TRGU

Načrtovano prodajo na domačem trgu sta med metalurškimi tozdi dosegli Valjarna 116,2 odst. in Kovačnica 149,9 odst. Zaostala sta Jeklolivarna za 8,1 odst. in Jeklovlek za 13,1 odst. Od mehansko predelovalnih tozdov pa so plan presegli Orodjarna za 15,7 odst., TRO za 19,1 odst. in Monter za 0,3 odst.

Jeklolivarno pesti delno neprimeren asortiment in pomanjkanje naročil za težko livarno. Naročil še primanjkuje v Orodjarni za orodne plošče ter v Vzmetarni in TRO za ravne nože. Drugod je trenutno naročil dovolj. Težave imajo le še v Strojih in delih, kjer je problem zadostna in pravočasna oskrba iz Kovačnice.

NABAVA

Dobave starega železa so se stabilizirale in zaloge na obeh skladiščih znižale. Tudi ferolegure je Jeklarna dobivala po potrebi. Manjše težave so bile le pri nabavi karburitov.

Cene jeklenih odpadkov in ferolegur ter vseh izdelkov črne metalurgije so se aprila dvignile za 20,3 odst. Mazut se je podražil za 15,0 odst. in električna energija za 16,9 odst. Cene pa so se povečale tudi pri drugih materialih.

Tudi pri pomožnem materialu je bila oskrbljenost zadovoljiva. Primanjkovalo je le nekaj vrst obdelovalnega orodja specialnih dimenzij (roki dobave so dolgi). Težave so bile

še pri nabavi sive litine z ustreznimi modeli, predvsem zaradi prepozna naročanja. Pri izdelkih črne metalurgije so sporne kvalitete. Še vedno kasnijo dobave nekaterih elektromotorjev za obdelovalne stroje. Vzrok je v pomanjkanju nekaterih domačih in uvoženih sestavnih delov pri dobaviteljih.

IZVOZ

V aprilu smo realizirali skupno prek 3155 tisoč dolarjev, od tega 51,6 odst. na konvertibilno in 48,4 odst. na klirinško tržišče. Zastavljeni cilji mesečnega konvertibilnega načrta tako niso v celoti doseženi.

Med tozdi metalurške predelave sta izvozili največ Jeklolivarna in Valjarna, Kovačnica pa zaradi neodvzema že izdelanega jekla in pomanjkanja naročil plana izvoza ni dosegla.

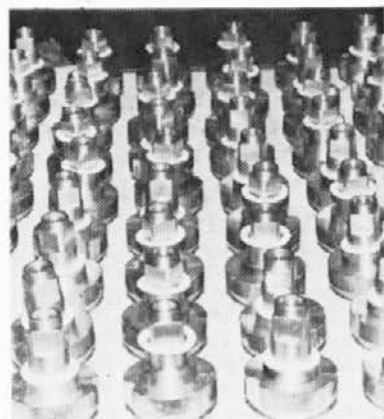
V tem mesecu so bili uspešni tudi tozdi mehanske obdelave, ki so skupno izvozili okoli 50 odst. na konvertibilni trg ter z izvozom stiskalnic, valjev in nožev na klirinško področje presegli izvoz za okoli 33 odst.

Sicer pa imamo pri izvozu velike težave: pri dobaviteljih in zaključevanju izvoznih naročil zaradi nizkih tržnih cen in kratkih dobavnih rokov ter pri plasmanu že izdelanega jekla.

Z naročili za metalurške tozde in Jeklovlek smo zasedeni le do avgusta, za Kovačnico in Jeklolivarno pa nam že primanjkuje naročil. Primanjkuje jih tudi za tozde mehanske obdelave (Armature, TRO, Pnevmatika ter Stroji in deli).

UVOZ

Možnost deviznega plačevanja in prijavljanja uvoznih poslov se tudi v aprilu ni izboljšala. Z nakupom deviz pri Kompas in najetjem kreditne linije prek LB za pokritje poslova ASTRE smo sicer zmanjšali dolg do

»Svečniki«

tujine iz lanskega leta na okoli 185 tisoč dolarjev, vendar pa imamo iz letošnjega poslovanja s tujino že za 541 tisoč dolarjev nepokritih obveznosti.

Tudi po kooperacijah, s katerimi smo doslej reševali nujne uvozne zadeve, se možnost uvoza zmanjšuje, saj smo pri nekaterih že prekoračili možne salde, druge pa potekajo znatno slabše, kot smo pričakovali.

Trenutno je možen uvoz le prek kooperacije SM in pa sejemskega kontingenta z Avstrijo, kjer smo dobili dodatno dodelitev.

IZKORISTEK DELOVNEGA ČASA

V aprilu je znašal izkoristek delovnega časa 79,88 odst., odsotnosti 20,12 odst. Odsotnosti so bile razdeljene takole:

— letni dopust	6,53 %
— izredni plačani dopust	0,62 %
— službena potovanja	0,44 %
— prazniki	4,19 %
— bolezni	6,57 %
— druge plačane odsotnosti	1,56 %
— neplačane odsotnosti	0,21 %
— ure v podaljšanem delovnem času	2,14 %

TOZD	ODSTOTEK DOSEGANJA NAČRTOVANE PROIZVODNJE											
	SKUPNA PROIZVODNJA ton		ODPREMA ton		FAKTURIRANA REALIZACIJA din		IZVOZ \$		IZVOZ din		DOMAČI TRG din	
	april	zbir	april	zbir	april	zbir	april	zbir	april	zbir	april	zbir
JEKLARNA	103,2	96,8	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
JEKLOLIVARNA	90,6	87,5	90,7	84,5	90,7	75,7	97,6	140,9	85,0	110,3	91,3	71,8
VALJARNA	111,4	85,7	98,7	107,9	91,6	92,3	60,5	83,3	52,1	63,9	101,3	99,2
KOVAČNICA	102,8	103,5	107,5	103,8	121,9	94,2	13,9	45,7	12,9	33,3	137,9	103,1
JEKLOVLEK	83,9	74,8	77,6	72,3	69,1	65,0	67,5	66,7	58,1	51,2	71,1	67,5
TEŽKI STROJNI DELI	84,0	84,1	83,9	97,0	67,3	58,9	-	-	-	-	63,7	58,3
ORODJARNA	107,9	89,5	114,0	87,1	92,8	76,7	-	-	-	-	95,1	78,6
STROJI IN DELI	96,4	93,9	100,5	93,0	84,8	79,2	125,1	118,6	104,6	92,9	79,3	75,4
- NOŽI, BRZOREZ. OROD.	99,6	93,9	109,1	93,7	94,4	83,9	182,6	124,5	147,7	94,4	54,8	76,2
- GRECE	-	89,4	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
INDUSTRIJSKI NOŽI	65,3	95,0	110,4	97,4	96,5	85,4	182,6	124,5	151,8	96,8	55,8	77,0
PNEVMATičNI STROJI	93,1	98,4	92,8	98,0	118,0	96,4	-	36,8	-	30,6	122,6	99,0
VZMETARNA	93,6	91,2	93,5	91,3	99,8	85,4	1114,0	666,6	984,2	544,2	79,8	75,0
T R O	66,8	108,2	102,5	109,1	117,0	99,3	72,6	122,2	63,5	94,0	128,6	100,4
KOVINARSTVO	81,9	92,3	94,2	99,9	93,6	80,3	43,6	24,5	35,9	19,6	95,4	82,2
ARMATURE	85,5	76,4	72,3	89,8	86,6	73,0	91,5	74,2	83,7	57,8	89,7	89,1
BRATSTVO - PILE	92,8	103,5	255,6	194,1	142,6	105,9	-	-	-	-	142,6	105,9
MONTER	104,1	89,3	116,3	99,7	115,1	85,2	326,2	201,8	334,5	197,3	93,4	74,1
KALILNICA	-	-	-	-	133,4	117,7	-	-	-	-	133,4	117,7
STORITVE DRUGIH TOZD	-	-	-	-	72,4	67,5	-	-	-	-	72,3	67,5
DELOVNA ORGANIZACIJA	105,4	91,5	97,6	99,9	91,5	82,1	100,8	99,9	86,1	77,4	92,5	83,0

Toplotna obdelava ne bi smela capljati za mehansko

Pogovor z ravnateljem Kalilnice Cvetom Barbičem

Srednjeročno in dolgoročno se v Železarni Ravne usmerjamo v vse večjo finalizacijo proizvodnje jekel in v proizvodnjo vse zahtevnejših izdelkov. V skladu s tem smo že precej modernizirali našo metalurško proizvodnjo, možno smo razširili mehansko obdelavo, medtem ko toplotna obdelava — kot nujen in pomemben vmesni člen v proizvodnji — caplja za njima tako po tehnološki plati kot po količinskih zmogljivostih. Če hočemo biti poslovno uspešni, moramo imeti enakomerno razvito celotno tehnologijo, zato je zadnji čas, da posodobimo tudi našo toplotno obdelavo. O sedanjem stanju v Kalilnici in o težnjah in pričakovanjih kalilcev smo se pogovarjali z ravnateljem Cvetom Barbičem.

DELOVNE RAZMERE SO NEVZDRŽNE

»Tovariš ravnatelj, predstavite, prosim, tozdr Kalilnico!«

»To je star obrat, ki vse od vojne ni doživel resnejše prenove, razen nekaterih manjših rekonstrukcij, ki smo jih opravili, da je proizvodnja sploh mogoča. Njene zmogljivosti daleč zaostajajo za zahtevami mehanske predelave. Nismo jim kos niti po tehnološki plati niti po zmogljivosti agregatov, prostor je premajhen, tako da je že ogrožena varnost delavcev. Delo v kalilnici je naporno in ponekod tudi zdravju škodljivo, zato je tozdr med proizvajalci delovnih invalidov. Republiški inšpektor za delo je že večkrat zagrozil, da bo obrat zaprl.«

»Kljub takemu stanju Kalilnica dobro dela, povečuje proizvodnjo in v veliki meri tudi zadovoljuje zahteve tozdov.«

»Kar dosežemo, naredimo z res velikim prizadevanjem kalilcev — delavcev in tehnologov. Velikokrat improviziramo, da ustrezemo naročnikom, ampak improviziraš lahko pri posameznih izdelkih, ne pa v redni proizvodnji, kjer improvizacije ne uspejo vedno, s tem pa se večajo proizvodni stroški. Naše dokaj uspešno delo pa ima tudi slabo stran: zaradi nje ga najbrž vodilni v delovni organizaciji ne vidijo resničnih potreb Kalilnice.«

DROBLJENJE TOPLOTNE OBDELAVE JE NEDOPUSTNO

»O modernizaciji Kalilnice v železarni že dolgo govorimo. Kako je mogoče, da ni še nič narejeno?«

»Mogoče smo kalilci premalo prodorni. Toda meni se zdi neumno kar naprej ponavljati stvari, ki jih vsi poznajo, in zahteve, ki jih je treba izpolniti zaradi obstoja in napredka delovne organizacije kot celote. Bolj stvaren vzrok, da se toplotna obdelava ni razvijala vzporedno z drugimi panogami v železarni, vidim v tem, da se doslej s tem v tozdr PII ni nihče sistematično ukvarjal.«

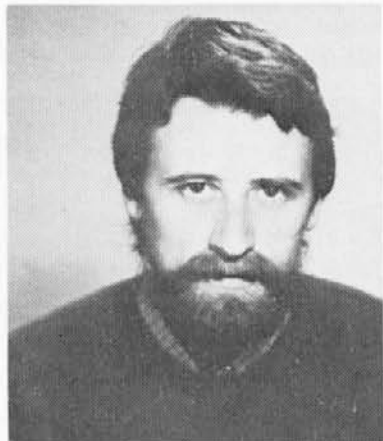
»Se zdaj že kdo?«

»Zdaj je stvar tako daleč, da so narejeni idejni načrti razvoja.«

»Kakšni so?«

»O podrobnostih ne bi govoril. Narejene so tri variante. Katero bomo sprejeli, bomo še videli.«

»Kako vidite razvoj toplotne obdelave vi kot ravnatelj Kalilnice?«

Cvet Barbič

»Menim, da potrebujemo v Železarni Ravne sodobno centralno kalilnico, v kateri bomo sposobni toplotno obdelati vsa jekla, ki jih izdelujemo. Obvladati bi morali vse tehnološke postopke in biti glede tega v pomoč kupcem naših jekel. Nikakor ni dopustna razdrobljenost toplotne obdelave. Napak iz preteklosti v zvezi s tem v prihodnje ne bi smeli ponavljati.«

»Nekateri tozdi želijo imeti toplotno obdelavo v svoji režiji.«

»Kalilnica je tozdr, ki je po samoupravnem sporazumu o združitvi v delovno organizacijo registriran za opravljanje uslug toplotne obdelave v Železarni Ravne. Drugi tozdi take registracije nimajo. Kljub temu se je v preteklosti zgodilo, da so dobili sodoben kalilniški agregat v mehanskem tozdu (peč ipšen) v Industrijskih nožih, medtem ko je Kalilnica vse do sodobnega agregata v Težkih strojnih delih delala s samimi starimi pečmi.«

»Lastno toplotno obdelavo imata tudi Jeklovilarna in Valjarna.«

»To nekako sodi v njihovo tehnološko verigo. Saj ne trdim, da moramo imeti prav vso toplotno obdelavo v naših rokah. Vendar je z vidika ekonomičnosti, organizacije dela in razporejanja kadrov bolj prav, če je toplotna obdelava za mehanske tozde enotno organizirana. Tako je mogoče doseči najbolj enakomerno zasedenost zmogljivosti in v skladu s potrebami razporejati delavce, kar omogoča produktivno in uspešno delo.«

»Slišati je, da pri novih investicijah (v mislih imam projekt valjev) toplotno obdelavo vklaplja v projekt mehanske obdelave.«

»Valje izdelujemo v železarni že dolgo časa. Prav pri tej proizvodnji se je pokazalo, da je našo toplotno obdelavo nujno treba posodobiti. Rešitev pa ni v tem, da nov mehanski tozdr dobi lastne termične agregate, ampak da centralno kalilnico tako posodobimo, da bo kos vsem zahtevam mehanske proizvodnje v železarni. Kot sem že dejal, je cepitev zmogljivosti samo v škodo te dejavnosti. Razen tega celotno kalilniško opremo uvažamo in je zelo draga, zato si železarna ne more privoščiti, da bi imel vsak mehanski tozdr lastne agregate, ki povrh vsega niti ne bi bili v polni meri izkoriščeni.«

KALILNICA IMA PRAVICO DO POSODOBITVE

»V vsakem kolektivu, ki dobro dela, navadno živi neka naravna težnja po napredku. Ali je mogoče to značilno tudi za delavce Kalilnice?«

»Gotovo. Kalilci že vsa leta pripisujejo svoj delež k razvoju celotne delovne organizacije. Menim, da smo si v vsem tem času že pridobili pravico do modernizacije obrata in izboljšanja delovnih razmer.«

»Ta pravica vam je v razvojnih načrtih Železarne Ravne pri-

znana. Kako pa bo z njenim uresničevanjem?«

»Obstaja bojazen, da Kalilnice zaradi težkih gospodarskih razmer ne bomo mogli modernizirati, kot načrtujemo, četudi bomo imeli izdelane projekte. Toda vedeti moramo, da je načrtovana usmeritev Železarne Ravne v večjo finalizacijo proizvodnje in v izvoz uresničljiva samo s sodobno, razširjeno Kalilnico.«

»Sedanja kalilnica je tako utesnjena med drugimi proizvodnimi halami, da se na tem prostoru nima kam širiti. Kje naj bi torej bila nova kalilnica in kakšna bo?«

»Pri stari kalilnici smo sicer zgradili prizidek, ampak v njem bo dobila prostor samo odprema. S tem bomo nekoliko sprostili naše proizvodne prostore in omogočili večjo varnost delavcev v njih. Kaj več tu ni mogoče graditi, pač pa bi bil primeren prostor za novo kalilnico pri hali Težkih strojnih delov, kjer že imamo naš prvi sodobni kalilni agregat. Potrebujemo še vakuumске peč in peč z zaščitno atmosfero za kvalitetno toplotno obdelavo najzahtevnejših izdelkov, ki jih že ali jih še nameravajo proizvajati naši mehanski tozdi.«

»Kako ste v Kalilnici kadrovske priprave za posodobitev?«

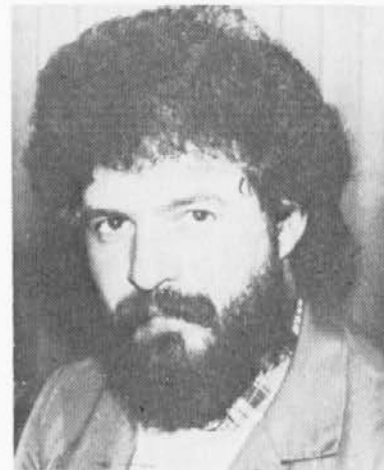
»V preteklosti za vzgojo kalilniškega kadra ni bilo pravega posluha. Prvi kvalificirani kalilci in tehniki prihajajo iz srednje šole. Šele zdaj, ko imamo usmerjeno izobraževanje. Tudi tehnike zaposlujejo kot kalilce. V njih vidimo kader, ki ga bomo lahko hitro usposobili za delo s sodobnimi kalilniškimi napravami, ko jih bomo dobili.«

»Hvala za pogovor.«

Mojca Potočnik

NEREDNE POŠILJKE NAM OTEŽUJEJO DELO

Franca Videtiča, vodja toplotne obdelave v Kalilnici, smo vprašali, kako v tozdu rešujejo probleme, ki nastajajo zaradi zastarelosti in premajhne zmogljivosti agregatov. Povedal je:

Franca Videtič

»Pri kaljenju izdelkov, pri katerih uporabljamo že ustaljene postopke, nimamo težav. Drugače je pri toplotni obdelavi novih izdelkov, ko z redno proizvodnjo nadomeščamo tudi laboratorijske poskuse. Moram reči, da pri tem včasih že kar čaramo. Največkrat se nam to posreči, včasih pa tudi

ne. Težave imamo predvsem z jekli, v katerih so legure na spodnji dopustni meji, kar rado povzroča zaplete pri toplotni obdelavi.

Nekaterih izdelkov, npr. brzo-reznih valjev, zaradi zastarelosti agregatov v naši kalilnici sploh ne moremo kaliti in jih moramo pošiljati na toplotno obdelavo v Kragujevac. Kot zunanji naročnik tam nimamo prednosti, precej časa gre tudi za transport, kar vse vpliva na dobavne roke in posredno na izvozne možnosti železarne.

Problem zase so tudi premajhne kalilniške zmogljivosti. Kalilnica ne more hkrati sprejeti in obdelati toliko materiala, kot bi radi mehanski tozdi, naročniki naših uslug. Marsikaj bi bilo mogoče rešiti z drugačno organizacijo dela, vsega pa tudi ne. Za Kalilnico bi bilo idealno, ko bi dobivala material v obdelavo enakomerno skozi ves mesec. V resnici smo daleč od tega, saj prve dni v mesecu navadno nimamo veliko dela, v drugi polovici pa imamo vse na kupu in vsi bi radi imeli takoj narejeno. Postopki toplotne obdelave zahtevajo svoj čas. Nekateri so kar precej dolgi, zato vsega ni mogoče narediti takoj. V zadnjem času smo se s pripravi dela posameznih mehanskih tozdov uspeli dogovoriti, da naredijo prioritete liste svojih izdelkov. Tako lahko vsaj najnujnejša naročila izpolnimo pravočasno.«

»VAŠI DELAVCI SO PRIDNI«

Prihajajo večkrat, eden ali več, praviloma delavni, da se jih skoraj ne upaš zmotiti in da naši kar gledajo. Eden izmed njih je bil tri tedne v maju tudi **Matthias Spickers iz Solingena v Zvezni**

Matthias Spickers

republikli Nemčiji. Za firmo Kierling je v tozdu Jeklovlek montiral novo luščilno-ravnilno linijo.

»Prihajam iz firme, z zdaj približno 500 zaposlenimi (včasih nas je bilo čez 1000). Naša osnovna dejavnost je strojegradnja. Sem eden izmed monterjev v tovarni. Moja naloga je stroje sestavljati, jih preizkusiti, nato pa razmontirati in včasih iti s strojem v državo, ki ga je kupila. Tako tudi v tem primeru, ko sem pri vas. Stroj spravljam v pogon.

Delam z vašimi monterji (iz SGV in ETS). Med njimi se počutim zelo dobro. Ne razlikujejo se od naših. So pridni in delavni. Isto lahko rečem tudi za delavce v tozdu, v katerem delam.

Res, dobro se počutim, in mi dnevi hitro minevajo. V tovarni sem navadno osem ur, potem pa ostajam v hotelu. Berem ali pa se pripravljam na naslednji dan. Studij načrtov mi namreč vzame precej časa, tudi prostega.

Ker sem rajši sam kot s kom, posebnih stikov zunaj železarne nimam in mi je kar prav tako.

Jugoslavijo sicer najbolj poznam z morja, njene ljudi pa zdaj bolj, prav zaradi dela pri vas.«

H. M.

Pri vseh ostalih energentih je bila poraba pod planom. Najmanjša je bila poraba acetilena, saj je bila pod planom za 27,7 %. Vzroke je iskati v tem, ker smo z 21. 4. 1987 pričeli v kovačnici flemati z zemeljskim plinom. S tako preusmeritvijo bomo bolj oskrbovali potrošnike z acetilenom, saj je obstoječa vplinjevalna naprava že premajhna za sedanje porabe. Poleg ostalih prednosti bodo tudi stroški na enoto proizvoda pri flemanju nižji.

Primer: lastna cena KWh iz acetilena znaša 111,82 din, medtem ko je cena KWh iz zemeljskega plina 7,05 din, torej je toplota iz acetilena 15,86-krat dražja od toplote iz zemeljskega plina. Glede na povprečno mesečno porabo acetilena bo s prehodom na zemeljski plin prihranek okoli 700.000 din/mesec.

Primarni energenti	Poraba	Stroški v 1000 din
Elektro energija	21.234.910 KWh	562.604
Zemeljski plin	4.783.996 Sm ³	400.988
Butan propan	24.463 kg	3.935
Mazut	837.960 kg	96.938
Koks	—	—
Karbid	16.680 kg	3.590

Sekundarni energenti	Poraba	Stroški v 1000 din
Acetilen	5.587 kg	7.524
Ind. voda	1.596.446 m ³	89.848
Sanitarna topla voda	11.300 m ³	16.114
Para	5.484.850 kg	90.277
Centralno ogrevanje	5.600.940 MWh	75.196
Kisik	498.305 kg	55.606
Komprimirani zrak	6.050.000 m ³	41.438
Čisti dušik	4.671 m ³	3.856
Tehnični dušik	38.002 m ³	4.017
Argon	12.423 m ³	23.010

Tozid Energija

OSKRBA Z ENERGIJO

V aprilu so se zopet spremenile nabavne cene nekaterim vrstam energije, in sicer; elektro energija je tokrat za spremembo zaradi uvedbe letne tarife cenejša za 11,6 %, ena KWh z vsemi dajatvami, ki jih plača železarna, pa stane 25 din. Podražil pa se je mazut za 13,5 %, njegova nabavna cena je sedaj 92,20 din/kg, cena butan propana je višja za 24 % in znaša 129 din/kg, višja pa je tudi cena zemeljskega plina zaradi transportnih stroškov za 10,6 % in znaša 75,33 din/Sm³.

Drugim vrstam energije se v aprilu nabavne cene niso spremenile, tako da znašajo skupni stroški porabljene energije v železarni v aprilu okoli 1.439 mio din, kar je za 4,4 % več kot v prejšnjem mesecu.

Zaradi znatno večje skupne proizvodnje v aprilu so stroški na enoto proizvodnje nižji kot v marcu, in sicer znašajo 28.930 din/t, kar je za 13.228 din/t manj kot v prejšnjem mesecu.

Oskrba z energenti je bila normalna. Bilo je le nekaj motenj s sanitarno toplo vodo in hladilno vodo, vendar to ni vplivalo na večje motnje v proizvodnji.

Poraba energije v primerjavi s planom je bila večja pri plinu za proizvodnjo pare, mazuta, dušika in argona.

NI VSE ZLATO ...

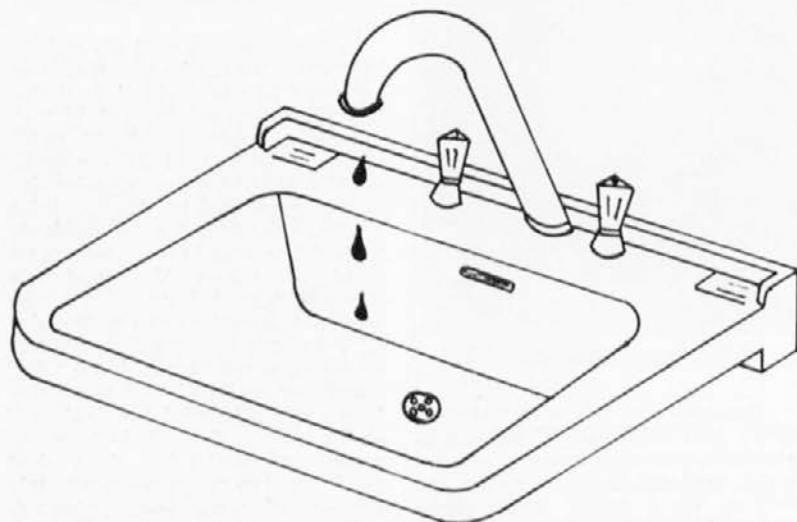
Na posnetku se ne vidi, toda v naravi so bile to lepo, gladko obdelane osovine, narejene po naročilu železniškega gospodarstva. Gre za pomemben strojni del, zato so zahteve glede kakovosti materiala stroge. Taka je tudi končna kontrola, ki je (z ultrazvokom) ugotovila, da teh štirih izdelkov (izmed osmih) zaradi napak v materialu ni mogoče poslati kupcu. Po vsem delu, energiji, znanju, času, zasedenosti kapacitet in ljudi — niso vredni več kot staro železo, kot hrana za topilniško peč.

Po mnenju kontrolorja Janka Struca, ki je ta izdelek »izločil«, bi se stroškom obdelave ničvrednega materiala lahko izognili, ko bi tehnolog predpisal kontrolo z ultrazvokom pred začetkom obdelave, ali ko bi bila tovrstna kontrola učinkovita že v Kovačnici.

Ko bi bil to osamljen primer, se ga pri večtisočtonski proizvodnji železarne ne bi splačalo omenjati, ker pa je baje eden v vrsti podobnih, se je ob njem že vredno zamisliti.

M. P.

ZAPIRAJTE PIPE PO UMIVALNICAH

V železarni imamo 40 umivalnic. Pri pregledu smo ugotovili, da v povprečju spuščajo tri pipe, skozi katere odteka sanitarna topla voda, oz. odteka v kanalizacijo 355.000 din na mesec.

Razvoj organiziranosti in svetovanje

Analiza uspešnosti poslovanja organizacij, ki je stalna dejavnost raziskovalnih in svetovalnih organizacij, zajema tako dobre kot poslovno manj uspešne organizacije, spremlja jih pa tudi primerjave s podobnimi organizacijami v tujini. Ravno te analize, združene z analizami v samih organizacijah, so privedle do zelo zanimivih in za organizacije zelo pomembnih ugotovitev, predvsem na področju razvoja organiziranosti. Strmemo jih lahko v naslednje:

— Organizacija ima, če se opazuje na daljše obdobje, svojo značilno življenjsko krivuljo rasti, katere zakonitost pravi, da bo organizacija ob svoji stalni rasti prišla do meje svoje rasti. Za tem sledi samo upadanje rasti, kar pa privede do velikih gospodarskih in ostalih težav.

— Organizacija v svoji rasti, ko so vse moči usmerjene v delo za zagotavljanje te rasti, pogosto preceni svoje zmogljivosti in zelo hitro se pozabi organizirati vzporedno s tehničnim, tržnim, proizvodnim razvojem še razvoj organiziranosti.

— Organizacija v svoji rasti ne vzpostavi mehanizma ocenjevanja svoje življenjske krivulje rasti, posebno primerjalno z okoljem, kot npr. ocena razvoja konkurenčnih organizacij, omejitve tržišča, ocena tehnološko-tehnološkega razvoja, razvoja poslovnih odnosov v svetu in doma, novih oblik tržnega nastopa itd., in zaradi tega zelo težko ugotovi svoje mesto v primerjavi z drugimi sorodnimi organizacijami, njeno mesto v branži, položaj na tržišču itd.

— Organizacija se v svoji rasti prične ukvarjati pretežno »sama s seboj« in išče organizacijske in ostale rešitve za kratkoročne razvojne cilje in ne za dolgoročne in strateške; ne organizira se pravočasno vse tisto, kar naj bi preprečilo nastop meje v rasti ali upadanja te rasti, to pa je razvoj, trženje, razvoj znanja, informatika, zaupanje v strokovnost, nove potrebne oblike poslovanja, ki prej sploh niso bile potrebne, dislocirana organiziranost, nove oblike tržnega nastopa itd.

— V rasti organizacije se na raznih mestih vedno bolj postavlja vprašanje: kaj je strategija našega razvoja in kam je treba v našem razvoju iti, da se ne bodo pojavile težave? Vendar praksa kaže, da organiziranega odgovora skorajda ni možno dati, ker smo vsi zaposleni s problemi trenutne rasti in s tekočimi problemi.

— Poskusi dopolnjevanja organiziranosti v organizacijah, ki se zavečajo, da je to treba izvajati vzporedno z večanjem rasti, običajno ne daje pravih rezultatov, ker se smatra, da smo sedaj dobro organizirani, saj drugače ne bi bili to, kar smo.

Ob teh ugotovitvah se postavlja vprašanje, kdaj sprožiti projekte razvoja organiziranosti? Praviloma jih ne bi bilo treba, če bi bila dejavnost razvoja organiziranosti stalna dejavnost. Vendar izkušnje kažejo, da se projekti razvoja organiziranosti pojavljajo tudi v organizacijah, ki dajejo ustrezen poudarek stalnemu razvoju organiziranosti. Splošno velja, da se naj projekti razvoja organiziranosti sprožijo v naslednjih primerih:

— ob ugotovitvi, da se organizacija bliža svojim mejam rasti in jo bo treba pripraviti na preprečitev upadanja v rasti.

— ob ugotovitvi, da je potrebno zaradi eksternih in deloma tudi internih vzrokov menjati strategijo nadaljnjega razvoja, za kar pa je treba zagotoviti ustrezno organizacijo in pripraviti kadre ter zagotoviti znanje in motiviranost

— ob uvajanju novih proizvodnih programov, novih oblik tržnega nastopa, ob prehodu na večji izvoz, ob uvajanju nove tehnologije, izgradnji informacijskih sistemov itd., skratka ob razvojnih projektih; ta razvoj organiziranosti se označuje kot sprotni

— v primeru, da je nastop meje rasti organizacije presenetil in se sedaj ugotavlja, da je dosedanja organiziranost pravzaprav povzročila, da se organizacija ni mogla organizirati tako, da bi to ugotovila, kaj šele preprečila.

V prvih dveh primerih, ki sta najugodnejša in najprimernejša za nadaljnji razvoj organizacije, se pride do teh ugotovitev v času, ko je organizacija v vzponu in dobro posluje. Zato se pogosto pojavljajo pomisleki, zakaj ravno sedaj sprožiti neke dopolnitve organizacije, reorganizacije, organizirati nove oblike poslovanja in podobno. Vendar, če se upoštevajo zakonitosti življenjskega ciklusa rasti organizacije, je ravno v tej fazi najprimernejši trenutek.

V primerih zunanega svetovanja pri razvoju organiziranosti se pojavlja pri svetovalnih in raziskovalnih organizacijah problem ugotavljanje položaja v življenjskem ciklusu rasti organizacije. To se lahko izvede na več načinov in za najprimernejši se šteje skupno ugotavljanje stanja v rasti, kar pomeni, da to izvedeta raziskovalno svetovalna organizacija in strokovnjaki iz organizacije (vključen naj bi bil tudi poslovodni odbor s podrobno analizo), kar je bil tudi primer v železarni in je dal dobro podlago za usmeritev projekta Razvoja poslovanja in organiziranosti, v nadaljevanju projekt RPO.

Ugotavljamo lahko, da je projekt RPO v Železarni Ravne aktiviran v njenem vzponu oz. stabilnem razvojnem stanju in ob ugotovitvah, da se mora postaviti (deloma je že postavljena v dolgoročnem programu razvoja) nova strategija razvoja. Ta strateška usmeritev je prehod iz količin v kakovost. Pojav svetovne recesije v metalurgiji, preusmeritev na nove proizvodne programe in s tem na nov tržni nastop v obliki inženiringa, vpliv konkurence, potreba po novih razvojnih dosežkih, potreba po večanju izvoza itd., zahteva, da se vzpostavi takšna organiziranost, ki bo zagotavljala, da se delo tako organizira, da bo možno te nove strateške cilje doseči in zagotoviti fleksibilno poslovanje in zagotavljanje dohodka. Sodobni tržni nastop in stanje Železarne zahtevata intenziviranje razvoja in primarnost se bo ohranila samo s tem razvojem, ki ga tu pojmujemo širše kot samo tehnično-tehnološki razvoj.

Nadaljnja dilema, ki se pojavlja pri raziskovalno svetovalnih organizacijah, je, kakšen koncept izbrati oz. oblikovati pri razvoju organiziranosti. Teh konceptov je možnih več, vendar smo na VEKŠ na osnovi procesnega pojmovanja organiziranosti in izkušenj izoblikovali naslednja izhodišča:

— V organizaciji ne more biti vse slabo, ker drugače organizacija ne bi

dosegla sedanjega svojega razvoja ali pa razvoja v preteklosti.

— V organizaciji obstajajo »ozka organizacijska grla«, ki jih je treba odpraviti.

— Glede na nove strateške usmeritve razvoja se venomer pojavlja potreba po manjkajoči organiziranosti, kar pomeni, da je treba organizirati tisto, kar organizacija za svoj nadaljnji strateški razvoj potrebuje.

— V organizaciji se sčasoma pojavijo toge in vase zaprte organizacijske enote, ki sicer samostojno dobro delujejo, vendar ne pogujejoje ustrezne povezanosti v organiziranosti z vidika uspešnosti celotne organizacije (DO).

— Ob pojavu stagnacije v rasti razvoj ne daje več potrebnih razvojnih rezultatov, kajti če bi jih dajal ali pa bil usmerjen in planiran v to, potem ne bi prišlo do spoznanja, »da je na razvoju treba nekaj narediti«; treba je torej pri razvoju organiziranosti temu dati poseben poudarek.

— Organiziranost naj bo takšna, da se doseže zaupanje v strokovnost ne glede na raven dela v organizaciji.

— Upoštevati je treba najnovejše dosežke na področju organiziranja, vendar se morajo analizirati z vidika primernosti za naše razmere.

— Osnova za nujno potrebne strateške preobrazbe je fleksibilna organiziranost, ki ne more sloneti na »sektorskem obnašanju in ščitenju interesov«, ampak organiziranje po timskem, interdisciplinarnem in projektnem načinu, posebno na razvojnem področju; organizirati se je treba za reševanje problemov in ne za to, da se doseže urejenost v organizaciji,

ki nujno pelje v togost in nedinamičnost.

Čeprav so to načela za izboljšanje organiziranosti, jih je treba prenesti na predlog razvoja organiziranosti po predhodni podrobni analizi. Tudi v tej fazi se kaže za najboljše sodelovanje s strokovnjaki v organizaciji, posebno ker so bili pogosto nekateri predlogi dopolnitve organiziranosti izdelani v organizaciji že prej. Moramo ugotoviti, da je bilo pri oblikovanju predloga boljše organiziranosti Železarne Ravne veliko tvorjenja sodelovanja s strokovnimi in poslovodnimi delavci železarne, s tem da so se najprej ocenila omenjena načela z vidika primernosti za železarno.

Kot naslednjo fazo projekta RPO lahko štejemo fazo osvojitve predloga. Ta ni enostavna, ker se pri tem pojavlja naslednje:

— Predlog boljše organiziranosti posega v sedanjo organizacijsko strukturo in takoj se pojavi bojazen, da bodo sedanji utečeni procesi pretrgani ali postavljeni na novo in tako bodo težje obvladljivi.

— Sprememba organizacijske strukture, ki se pojavi ob predlogu boljše organiziranosti, povzroči tudi kadrovske spremembe, kar pa je zelo občutljivo področje in pogosto se ravno zaradi tega predlog težko realizira.

— Predlogi boljše organiziranosti po pravilu odpirajo, posebno ob konceptu manjkajoče organiziranosti in odpravljanja ozkih organizacijskih grl, zahtevo po novih opravilih in novem znanju, za kar se pa takoj smatra, da organizacija nima ustreznih kadrov; išče se srednja pot in predlog boljše organiziranosti se omeji samo na tisto, kar je v danem trenutku možno (ali najlažje) izvesti.

— Določeni razpravljalci o novem predlogu zahtevajo dokaze, da bo po uvedbi boljše organiziranosti organi-

ALOJZ KNEZ, RAVNATELJ INDUSTRIJSKIH NOŽEV

NAJTI MERILA ZA NAGRAJEVANJE DOBREGA DELA

V našem tozdu izpolnjujemo proizvodne obveznosti, vendar smo zaskrbljeni, saj nam zaradi pretirane izvozne usmeritve (70 %) grozi izguba. Cene na tujem trgu so nizke, naša državna regulativa pa ne sledi stvarni vrednosti dinarja. Nas pa kakovost, ki jo ta trg zahteva, veliko stane.

Spremenil se je tudi asortiment za domače tržišče, tako da izdelujemo le še zahtevnejše vrste nožev. To pomeni več dela na enoto proizvoda in zmanjšano količinsko produktivnost.

Posamezna naročila so manjša, dobavni roki pa krajši kot včasih. Zaradi tega je organizacija dela težja, več je pripravljalnega časa pri strojih, kar je spet udarec za produktivnost.

Glavni omejitveni faktor količine pa je kakovost; s prekoračevanjem in prehitvevanjem tehnoloških postopkov je namreč ni moč doseči. Po drugi strani so delavci dobro stimulirani le s prekorački norme, ki je navzgor neomejena. Nekateri bi zato radi delali »na ho-ruk«, kar povzroča večji izmeček, slabšo kakovost obdelave, manjšo vzdržljivost orodja in strojev, to je, povečanje proizvodnih stroškov.

Alojz Knez

Avtogeno rezanje

žacija boljše poslovala, boljši bodo medsebojni odnosi itd., kar pa v tej fazi sploh ni možno, ampak se bo to dokazalo s podrobno sprotno in nato zaključno analizo uspešnosti delovanja nove organiziranosti.

— V primeru, da organizacija še ne zaznava in ocenjuje problemov, ki se bodo pojavili, če se upoštevajo zakonitosti življenjskega ciklusa rasti, potem se predlog smatra za sicer nujen, vendar ne že sedaj.

— Ob predlogih boljše organiziranosti se venomer pojavijo tudi subjektivni elementi, ki se pa dajo s prepričljivo in argumentirano obravnavo odpraviti vsaj pri večini.

— Raziskovalno svetovalne organizacije, ki so sodelovale ali celo vodile izdelavo predloga, se morajo zavesti, da s predložitvijo predloga projekt še ni zaključen in da mora sodelovanje z naročnikom trajati tudi še pri uvajanju, tako da se lahko sproti analizira uspešnost delovanja in takoj odpravijo pomanjkljivosti.

Pomembno pri obravnavi predloga boljše organiziranosti je tudi to, da se določi, kdo sprejme odločitev o sprejemljivosti predloga in o uvajanju. Posebno je to prisotno, če ta ni poznan oziroma določen že predhodno. Vendar je bistveno, tako kažejo izkušnje, da se vsi v organizaciji zavestno, kaj lahko novi predlog prinaša in kaj bo treba storiti, da se bo uspešno uvedel. Potem je sprejem odločitve lažji. To pa se dalje doseže že prej in ne samo ob obravnavi predloga, in to s strokovnim tvornim sodelovanjem med zunanjo raziskovalno svetovalno organizacijo in strokovnjaki naročnika. Tudi tu lahko ocenjujemo, da je bilo sodelovanje dobro, saj so se oblikovali predlogi tudi na pobudo strokovnih delavcev železarne, posebno, če so se vključevali v celotni koncept.

Po odločitvi o sprejemljivosti predloga boljše organiziranosti (ta odločitev je lahko referendum, poslovodna odločitev, strokovna funk-

cijska odločitev in podobno), se mora izdelati realni plan uvajanja, ki mora upoštevati potrebe in vse možne poti in načine za pravočasno uvajanje. Kajti predolgo uvajanje izniči model, ker se pojavijo že novi organizacijski in ostali problemi, za katere pa v predlogu še niso dane rešitve. Zato je pravočasno in temeljito izvajanje projekta uvajanja boljše organiziranosti izrednega pomena. Uvajanje morajo venomer spremljati analize uvedbe, kar predstavlja zaključek podprojektov.

Podali smo nekaj pogledov, koncepcij in načinov načrtovanja boljše organiziranosti, ki so bili uporabljani pri predlogu boljše organiziranosti Železarne Ravne. Projekt uvedbe bi zahteval posebno obravnavo in o tem bomo spregovorili v enem od naslednjih naših prispevkov.

Dr. Anton Hauc
VEKŠ Maribor

v vseh analizah posvetili temu področju tudi največ časa.

Ugotovitve niso preveč vzpodbudne, če želimo v bodoče poslovati po novih načelih sodobne organiziranosti. Glavna nedorečenost našega razvoja je velika razdrobljenost po vsej železarni. To ima za posledico obilo teamov in veliko raziskovalnih nalog, ki pa so bolj namenjene same sebi kot potrebam našega časa in tozdom. Tudi kontrola se konča na odobru za razvoj, ki pa je le organ pri delavskem svetu in ne strokovni organ. Raziskovalci delajo, rezultati potujejo v knjige in predale, svojo potrditev pa najdejo v gašenju tehnoloških problemov na kraju samem v tozidih. Tako nimamo ne pravega neodvisnega razvoja, ki bi razvijal nove programe, ne učinkovite inovacijske skupine strokovnjakov, ki bi reševali tekočo problematiko v proizvodnji.

Drug zelo pereč problem, ki nas bo vse bolj zoževal v naših stremiljenjih za dosego trga, bo naš nastop na trgu, domačem in tujem. Tu se dogajajo velike spremembe in novim tokovom bomo morali odgovoriti tako s prodajnega vidika kot prave organiziranosti notranjih poti od impulza do izdelka. Združitev obeh novih spoznanj nas sili, da se za boljši jutri že danes pravočasno in manj boleče organizacijsko pripravimo na bolj odgovoren in dinamičnejši način dela.

Predlog bo naletel na odpor, ki bo izhajal iz lastnih statusnih vprašanj posameznikov in skupin. To velikokrat privede do tega, da se apriori odklanja vsaka misel na spremembo z utemeljitvijo, saj nam gre dobro. Tako razmišljanje je opravičljivo za določene sredine, ki so vezane na ustaljen ritem dela in program, za vse odgovorne in raziskovalne kadre pa verjetno nima opravičila. Samo bežen pogled po naši dolini in širši okolici nas bo hitro streznil, kam vodi tako razmišljanje. Z reorganizacijo se želi izkoristiti naš boljši položaj, da bomo lahko prebrodili resnične težave, ki trkajo na naša vrata. Če jih najvitalnejše strukture ne dojemajo, to pomeni, da se ne zavedajo svojega položaja in so zaslepljeni z lažnim pokrivanjem svojih slabosti s strani delavcev, ki poslujejo uspešno. Dobra gospodarska situacija pomeni postavitev nove reorganizacije na osnovi točno opredeljenih principov. Vemo, kaj hočemo doseči in kje ter zakaj. Slab gospodarski položaj pomeni, da te nobeden ne pozna in takrat iščeš evforične kratkotrajne rešitve, ki pomenijo bežanje kadra, prisotnost nestrokovnih in hitrih odločitev.

V železarni nismo bogati s kadri, vendar jih imamo in na njih tudi gradimo svoj razvoj, ki je v tem, da postavimo dinamičnejšo organiziranost, posebno še RR področja. Uspeh nove organiziranosti bo v tem, kako jo bodo posamezni poslovodni in strokovni delavci sprejeli. Če bodo spoznali, da je predlog tisto, kar potrebujejo za uspešnejše delo, bo organizacijski mehanizem začel delovati prej in bolj učinkovito, če pa v predlogih vidijo samo slabo, potem to pomeni veliko vlaganje energije za nepotrebna prepričevanja vzpostavljanja predloga v življenje.

Nova organiziranost in razvojna dejavnost

V letu 1986 je poseben team s pomočjo strokovnih delavcev železarne in sodelavcev iz mariborske ekonomske visoke šole delal na problematiki strateškega organiziranja našega razvoja. Tema sama je iz več platí zelo občutljiva, saj posega v najbolj občutljive pore vsakega delavca Železarne Ravne. Da je tako, vidimo iz diskusij, ki so se razvile po predstavitvi modela, ki je v tem trenutku eden izmed najbolj izvirnih tako po vsebini kot organiziranosti. Bistvo modela posega ravno na področje usmerjanja razvojne in raziskovalne dejavnosti v naši železarni.

Osnovni moto celotne nove organiziranosti pomeni dosledno spoštovanje strateško določenih doktrin v vseh okoljih, ki jih moramo ustrezno organizacijsko ob-

likovati, da se bo vedelo, kje je glava in kje rep. Danes je vse preveč prisotna dispergirana ravno razvojne komponente našega razvoja, tako od strokovnih služb kot temeljnih organizacij, ko si velikokrat podajamo probleme, rešimo pa jih ne.

Na posameznih razlagah smo večkrat ponovili dejstvo, da je ravenski razvojni program (posebno še metalurgija) pod velikim pritiskom posameznih identičnih programskih usmeritev v drugih okoljih. Stagnacija in direktna konfrontacija nam ostane, vendar to ni prava rešitev problema, kako naprej. Ali stagnirati ali najti druge poti razvoja in na osnovi česa. Konfrontacija za obstoječe ni sprejemljiva, ker pomeni samozadovoljevanje in v končni sekvenci počasen propad sistema. Zgodovina Raven temelji na dej-

stvu stalnega razvoja in iskanja novih poti, tudi danes moramo ravnati tako.

Če gledamo našo železarno, ugotovimo, da imamo metalurgijo z lastno razvojno zakonitostjo, mehansko predelavo, ki se vse bolj razvija in pridobiva pri delu ustvarjenega dohodka, namensko proizvodnjo s svojo specifikom in nove mlajše zametke novih tehnologij in razvojnih usmeritev. Kaj bo tisto, kar nam bo jutri dalo največ? Odgovor je verjetno nekje v sredi v pravem razmerju vseh prisotnih panog, ki ustvarjajo dohodek v železarni. Pa vendar bo potreben določen vlečni motor, ki bo dajal delu v železarni novi stil in tempo. Svetovne izkušnje pravijo, da je to lahko edinole pravilno organiziran dinamičen razvoj, zato smo

NE ŠKODI, ČE VEMO

KATERE SO JEKLARSKE PEČI

EOP (elektro obločna peč)

Je talilni agregat za izdelavo jekla (prvenstveno). Potrebna toplota za taljenje vložka (staro železo), žlindrotvornih dodatkov (apno, apnenec, jedavec — ki sprejmejo produkte kemičnih reakcij) in ferolegur za legiranje (dajo jeklom želeno kemično sestavo in mehanske lastnosti) se ustvari s pomočjo električnega toka, torej z vzpostavitvijo električnega obloka med grafitnimi elektrodami in vložkom. Temperatura obloka na konici elektrod znaša okrog 3000°C.

VFP (visoko frekvenčna peč)

Je manjši agregat za pridobivanje jekla. Za razliko od EOP se pri VFP potrebna toplota ustvarja s pomočjo tuljave, ki obdaja talilni lonec. Visoko frekvenčni tok v tuljavi povzroči vrtilne tokove v vložku v loncu in s tem taljenje materiala.

VPP (vakuumška ponovna peč)

V EOP se raztali vložek in prelize v ponovco, ki se zapelje pod pokrov VPP. Tu se talina nadalje obdeluje pod vakuumom. Dana je možnost dogrevanja taline na podoben način kot v EOP. V jeklarni I je še naprava za vakuumsko oksidacijo. Rezultat je čistejše jeklo bolj-
ših mehanskih lastnosti.

EPŽ (elektro pretaljevanje pod žlindro)

Lito, kovano ali valjano jeklo v obliki elektrod se v vodno hlajeni kokili (kristalizatorju) še enkrat pretali pod žlindro in usmerjeno strdi v obliki ingota. Rezultat je čistejše jeklo z usmerjeno strjeno strukturo za specialne namene.

Janez Ranc, tozd Jeklarna

Se na kratko o tem, kako naj bi potekal proces razvoja in raziskav. Dejavnost je podrejena poslovnemu odboru, ki ima ob sebi posebno štabno službo za strateško programiranje. Namen službe bo zasledovanje osnovne proizvodnje, priprava usmeritev v posameznih panogah in kontrolni postopki izvajanja postavljenih strategij. Zahtevna naloga, ki se sedaj v takem obsegu sploh ne izvaja.

Razvoj se želi združiti v enovito celoto in ga povezati z inženiring

dejavnostjo ter osvajanjem novih proizvodov, ki se nato prek službe lansirajo v proizvodnjo. Pri tem pa moramo vedeti, kam in koliko lahko prodamo. Samo dejavnost bomo opremili z ustrezno opremo za raziskave in v mehanski proizvodnji začeli izvajati sodobnejše principe proizvodnje (CIM).

Posamezni tozdi se bodo glede na program in zahtevnost svoje proizvodnje okrepili s strokovnim kadrom, tako da bodo inovacijski procesi lastne proizvodnje pote-

kali znotraj sredin, ki najbolj poznajo svoje probleme, pa tudi nove proizvode naj bi vpeljali sami s svojim kadrom ob pomoči tistih, ki bodo program načrtovali.

Vsi, ki so pri problematiki sodelovali, dajali podatke in pomagali pri analizi posameznih problemov, so si enotni, da na Ravnah moramo nekaj spremeniti, začeti

delati malo drugače, hitreje in bolj usmerjeno.

Naše vodilo v bodoče mora biti strateška usmeritev železarnice, ki jo moramo spoštovati vsi in jo venomer testirati ali se je še držimo; znanje — kvaliteta — tržna usmerjenost — humanizacija.

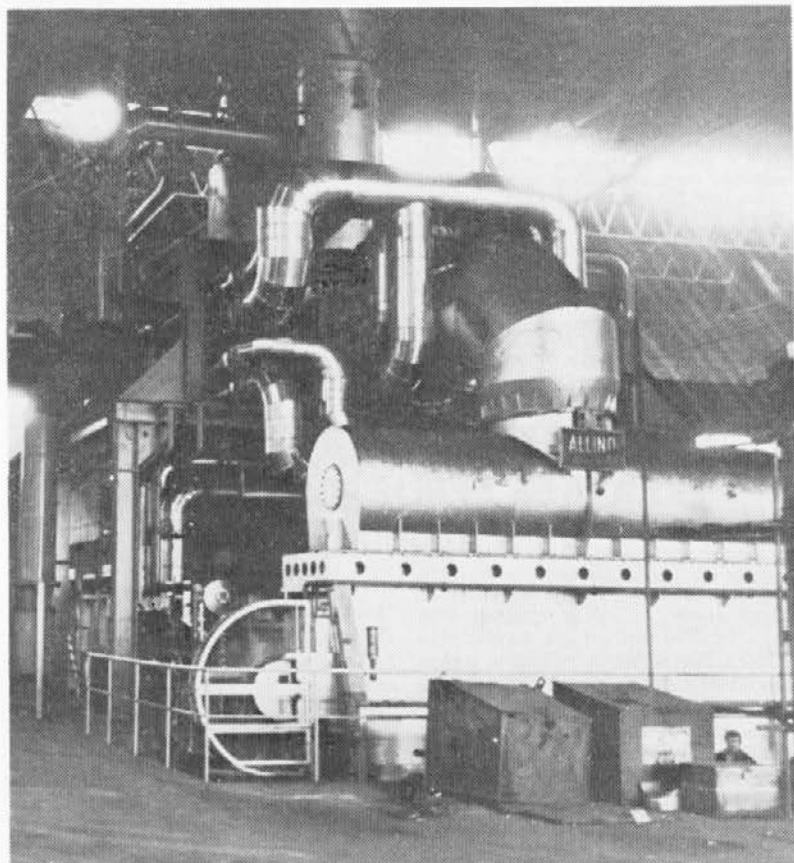
Dr. Dušan Vodeb

TRETJA OGREVNNA PEČ V VALJARNI

Pred kratkim je bila zakurjena tretja ogrewnna peč v Valjarni.

Stari peč OFAG nista več zadostovali za ogrevanje gredic za srednjo in lahko progo. Deloma zaradi vse pogostejših okvar, deloma pa zaradi vedno večjega deleža legiranih jekel je morala proga pogosto čakati na ogrete gredice. Obe peč sta po 28 letih obratovanja tudi tehnološko zastareli. Zato smo se že pred leti odločili za nabavo tretje peč.

Nova peč ima pri najugodnejšem programu zmogljivost 25 t na uro, pri legiranih jeklih pa zaradi tehnološko pogojenega počasnega ogrevanja ustrezno manj.

Konstrukcija peči omogoča ogrevanje po sodobnih tehnoloških zahtevah. Dobra izolacija in izrabljanje odpadne toplote dimnih plinov zagotavlja za 30 % manjšo porabo energije v primerjavi s starimi pečmi.

Manipulacija z gredicami je v celoti avtomatizirana in se upravlja iz komandne kabine. Premikanje gredic skozi peč se nadzoruje s televizijskimi kamerami; z ustreznimi instrumenti pa so kontrolirane tudi vse funkcije peči.

Peč so postavili pod nadzorom zahodnonemške firme Allino delavci EM Hidromontaže, gradbena dela je v rekordnem času kvalitetno opravil Gradis, obzidavo peči pa Monting Zagreb pod nadzorom firme Plibrico iz Avstrije.

Pri montaži so sodelovali tudi delavci ETS in SGV, ki bodo peč tudi vzdrževali, kar bo spričo obilja avtomatike in elektronike za njih težak preizkusni kamen.

Istočasno s pečjo je zgrajena tudi naprava za odškajanje gredic z vodo pod pritiskom 200 barov, kar omogoča boljšo kvaliteto valjancev, brez vtisnjene škafe. S tem se bo zmanjšal izmeček, možno pa bo tudi zmanjšati dodatke za obdelavo.

Za peč in odškajevalno napravo smo plačali 2.800.000 DM, dinarski stroški pa še niso obračunani.

S to pridobitvijo se bo povečala proizvodnja paličastega jekla in bomo zato prodajali manj polfabrikatov — gredic. Možne so tehnološke izboljšave, s katerimi bomo povečali izplen in zboljšali kvaliteto. Predvsem pa je omogočeno obratovanje lahke proge in s tem zadostna dobava vložka za Jeklovlek in druge naročnike, kar je bilo že vrsto let naša šibka točka in predmet kritike v našem poslovanju.

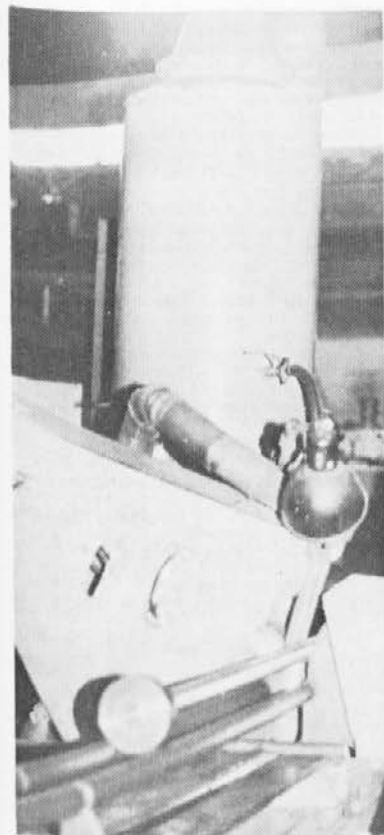
M. B.

NIČ VEČ APOLLO

V 4. št. Informativnega fužinarja smo pisali, kako delavci ob stroju za poliranje torzijskih gredi v SiD zamenjajo, da bi jim montirali odpraševalno napravo, kupljeno že januarja. Tako dolgo je stala brezdelna ob stroju, ki je na vse pretege »kadiril« v okolico in v pljuča delavcev, da so jo prekrstili po znani vesoljski raketi.

Zgodilo pa se je, da so delavci Instalaterja napravo nekaj dni pred izidom našega glasila priključili in spravili v pogon. Zaradi tega se nihče ni razburjal in nič hudega ni, če smo mi malo pogrešili, saj se je »zgodilo« tudi zaradi prizadevanja sedme sile. Glavno je, da so odgovorni v SGV stvar lahko uredili v nekaj dneh, kot so obljubili štiri mesece pred tem. In dobro je, da je zrak zdaj čist.

M. P.

INOVACIJE

Od januarja do aprila so bile odobrene naslednje inovacije:

TOZD JEKLARNA

Vladimiru Racu, Janezu Bratini, Otmarju Lešu, Norbertu Ginterju, Ivanu Jezerniku in Branku Krautbergerju je bilo dodeljeno drugo nadomestilo v vrednosti 2.056.682 din za uvedbo t. i. »optimetl« domače izdelave v obratovanje obeh 40 t EOP. V drugem letu uporabe inovacije je bil povečan dohodek tozda za 160.344.594 din. Pri delitvi so udeleženi Rac, Bratina in Leš s 27, Ginter z 9 ter Jezernik in Krautberger s po 5 odstotki.

Ivanu Lepeju in Ivanu Rebolu je bilo dodeljeno drugo nadomestilo v vrednosti 511.212 din za predelavo nakonečnih stikal. Po drugem letu uporabe inovacije je bil povečan dohodek tozda za 5.680.128 din. Pri delitvi nadomestila sta udeležena Lepej s 60 in Rebol s 40 odstotki.

Anton Konečniku in Norbertu Ginterju je bilo dodeljeno drugo nadomestilo v vrednosti 256.613 din za izboljšavo mehanizma za dvigavanje in spuščanje elektrod na 40 t EOP. V drugem letu uporabe inovacije je bil povečan dohodek tozda za 2.851.256 din. Pri delitvi nadomestila sta udeležena z enakim delom.

Stanku Kovačiču in Francu Gostenčniku je bilo dodeljeno drugo nadomestilo v vrednosti 325.771 din za spremembo obzidave dna na ponovci pri 5 t EOP. V drugem letu uporabe inovacije je bil povečan dohodek tozda za 7.239.363 din. Pri delitvi sta udeležena Kovačič s 70 in Gostenčnik s 30 odstotki.

Anton Kovaču in Ivanu Repniku je bilo dodeljeno tretje nadomestilo v vrednosti 1.288.666 din za izboljšavo obzidave obokov 50 Kn EOP. V tretjem letu uporabe inovacije je bil povečan dohodek tozda za 14.318.512 din. Nadomestilo si avtorja delita na enaka dela.

Antonu Bregu je bilo dodeljeno drugo nadomestilo v vrednosti 479.766 din za izboljšavo na držajih elektrod na obeh 40 t EOP. V drugem letu uporabe inovacije je bil povečan dohodek tozda letno za 5.330.736 din.

Slavku Gregorju in Francu Gostenčniku je bilo dodeljeno tretje in četrto — zadnje nadomestilo v vrednosti 375.217 din letno za izdelavo elektrodnih obrobov na EOP. V četrtem in petem letu uporabe inovacije je bil povečan dohodek tozda letno za 6.879.725 din. Pri delitvi nadomestila sta udeležena Gregor s 70 in Gostenčnik s 30 odstotki.

Vinku Skralovniku in Ivanu Pogorevčniku je bilo dodeljeno drugo nadomestilo v vrednosti 694.512 din za obzidavo oz. izoliranje nape s termobetonom. V drugem letu uporabe inovacije je bil povečan dohodek tozda za 7.716.300 din. Nadomestilo si avtorja delita na enaka dela.

Francu Gostenčniku III in Vilijemu Stifterju je bilo dodeljeno drugo nadomestilo v vrednosti 920.400 din za zamenjavo opeke za žilindri v enec na ponovci 35 t. V drugem letu uporabe inovacije je bil povečan dohodek tozda za 17.689.232 din. Nadomestilo si avtorja delita na enaka dela.

Dušanu Dravčbaherju, Ivanu Rožiču in Savi Burja je bilo dodeljeno enkratno nadomestilo v vrednosti 20.558 din za uvedbo čiščenja-izpihovanja livnih sistemov — kokil. Nadomestilo je bilo izplačano v vrednosti 10 % popr. OD v ZR in si ga avtorji delijo na enake dele.

TOZD JEKLOLIVARNA

Jakobu Trstenjaku in Ljubiši Topoloviču je bilo dodeljeno tretje nadomestilo v vrednosti 61.378 din za izboljšavo toplotne obdelave plošč OCR za GOSTOL. V tretjem letu uporabe inovacije je bil povečan dohodek tozda za 2.727.910 din. Nadomestilo si avtorja delita na enaka dela.

Rudiju Kamniku je bilo dodeljeno drugo posebno nadomestilo v vred-

nosti 276.885 din za usposobitev odpadnega kaluparskega stroja LES za ravnanje. V drugem letu uporabe inovacije je bil povečan dohodek tozda za 3.076.500 din.

Ivanu Krivicu je bilo dodeljeno tretje nadomestilo v vrednosti 43.285 din za zamenjavo peskovne mešanice pri izdelavi kalupov za posode za žindro mod. št. 982. V tretjem letu uporabe inovacije je bil povečan dohodek tozda za 480.948 din.

Maksu Urnautu, Jožetu Sedelšku in Juriju Glavici je bilo dodeljeno prvo in drugo nadomestilo v vrednosti za eno leto 492.786 din za uvedbo izkoriščanja ostankov brusnih rezalk Ø 600 v JPL. V 1. in 2. letu uporabe inovacije je bil povečan dohodek tozda za 10.950.825 din. Avtorji si nadomestilo delijo na enake dele.

Ivanu Hajnžetu, Rudolfu Sulerju in Srečku Vdoviču je bilo dodeljeno drugo nadomestilo v vrednosti 23.850 din za izboljšavo transporta peska. V drugem letu uporabe inovacije je bil povečan dohodek tozda za 265.000 din. Avtorji si nadomestilo delijo na enake dele.

TOZD KOVAČNICA

Jožetu Rodiču, Stanetu Lenasiju, Ivanu Pungartniku, Kolomanu Vrečiču, Stanku Kovačiču in Alojzu Rozmanu je bilo dodeljeno četrto — zadnje nadomestilo v vrednosti 442.323 din za izdelavo orodij za kovaški stroj. V petem letu uporabe inovacije je bil povečan dohodek tozda za 181.905.185 din. Nadomestilo si avtorji delijo na enake dele.

Albinu Čebularju, Kristijanu Knezu, Stefanu Pečniku, Jožetu Kovaču in Dragu Klančniku je bilo dodeljeno prvo nadomestilo v vrednosti 184.766 din za predelavo ležajnih ohišij na pogonu CER peči. V prvem letu uporabe inovacije je bil povečan dohodek tozda 2.052.960 din. Avtorji si nadomestilo delijo na enake dele.

Dragu Klančniku, Jožetu Slivniku in Edvardu Kralju je bilo dodeljeno prvo nadomestilo v vrednosti 781.152 din za predelavo cevovodov priključkov na cevovodu komande (polnični ventil na 1200 t in 1800 t stiskalnici v Kovačnici). V prvem letu uporabe inovacije je bil povečan dohodek tozda za 17.358.953 din. Avtorji si nadomestilo delijo na enake dele.

TOZD VALJARNA

Stefanu Skitku je bilo dodeljeno enkratno pavšalno nadomestilo v vrednosti 80.401 din za predelavo profilnih nožev v Valjarni.

Jovanu Đuriču in Stefanu Skitku je bilo dodeljeno prvo pavšalno nadomestilo v vrednosti 209.040 din za izdelavo zaščite za mehe na I. in II. ogrodju srednje proge. Nadomestilo je bilo izplačano v višini 130 % poprečnega OD v ZR in si ga avtorja delita na enaka dela.

Mitji Sipku, Jožetu Kertu, Lenki Pušnik in Mirku Glavici je bilo dodeljeno tretje nadomestilo v vrednosti 545.792 din za osvojitve proizvodnje feromagnetnih fluorescentnih praskov. V tretjem letu uporabe inovacije je bil povečan dohodek tozda za 10.600.912 din. Avtorji si nadomestilo delijo na enake dele.

Seadu Karadi, Francu Hartmanu, Alojzu Skaliču, Jakobu Logarju, Adolfu Hladniku in Stefanu Glavici je bilo dodeljeno prvo in drugo nadomestilo v vrednosti 3.468.852 din za spremembo kalibracije III. ogrodja za izdelavo gredic in profilov ter adjustacije v jasilih po razrezu. V prvem in drugem letu uporabe inovacije je bil povečan dohodek tozda za 269.512.314 din. Pri delitvi nadomestila so udeleženi Karada, Hartman in Skalič z 20, Logar in Hladnik s 15 in Glavica z 10 odstotki.

Francu Stinjeku je bilo dodeljeno tretje in četrto — zadnje nadomestilo v vrednosti 921.664 din za izvedbo spremembe kalibracije pri valjanju profilov 10 do 11,5 mm. V četrtem in petem letu uporabe inovacije je bil povečan dohodek tozda letno za 21.266.687 din.

Marjanu Popiču, Branku Vidrihu in Ivanu Kacu je bilo dodeljeno drugo nadomestilo v vrednosti 396.306 din za izvedbo ojačitve vodil stolpa na klesnem žerjavu. V drugem letu uporabe inovacije je bil povečan dohodek tozda za 4.403.392 din. Avtorji si nadomestilo delijo na enake dele.

Jakobu Logarju in Marjanu Blažiču je bilo dodeljeno prvo nadomestilo v vrednosti 700.762 din ter drugo nadomestilo v vrednosti 701.097 din za izdelavo sklopov za lahko in srednjo progo iz domačega materiala. V prvem letu uporabe inovacije je bil povečan dohodek tozda za 49.561.920 din, v drugem pa za 49.661.840 din. Obe nadomestili si avtorja delita na enaka dela.

Stefanu Glavici in Juriju Glavici je bilo dodeljeno drugo nadomestilo v vrednosti 992.437 din za boljše izkoriščanje brusnih rezalk Ø 800 in Ø 600 × 7 × 60. V drugem letu uporabe inovacije je bil povečan dohodek tozda za 28.984.874 din. Nadomestilo si avtorja delita na enaka dela.

TOZD STROJI IN DELI

Dragu Sulerju je bilo dodeljeno tretje in četrto — zadnje nadomestilo v vrednosti za eno leto 2.085 din za izdelavo šablone za zarisanje vmesnih obrobov cilindrov izmetal na mizi stiskalnice. V vsakem letu uporabe inovacije je bil povečan dohodek tozda za 23.172 din.

Adolfu Pustoslavskemu je bilo dodeljeno tretje in četrto — zadnje nadomestilo v vrednosti 1.022 din za odpravo nazorovnih letov na paketirskih HPS — 1000. V četrtem letu uporabe inovacije je bil povečan dohodek tozda za 22.708 din.

Francu Knežarju je bilo dodeljeno enkratno nadomestilo v vrednosti 18.589 din za spremembo postopka struženja pri odkovskih K—1. Po sklepu komisije za gospodarjenje TOZD SID je bilo nadomestilo izplačano v višini 10 % poprečnega OD v ZR.

Viliju Toplaku je bilo dodeljeno tretje in četrto — zadnje nadomestilo v vrednosti 26.958 din za izdelavo priprave za vtiskavanje raznih strojnih delov. V četrtem letu uporabe inovacije je bil povečan dohodek tozda za 599.074 din.

Janezu Grenku, Alojzu Strmčniku in Tomažu Kernu je bilo dodeljeno tretje in četrto — zadnje nadomestilo v vrednosti 69.861 din za spremembo tehnologije varjenja cilindrov raznih dimenzij za stiskalnice. V četrtem in petem letu uporabe inovacije je bil povečan dohodek tozda za 1.552.460 din. Nadomestilo si avtorji delijo na enake dele.

Francu Knežarju je bilo dodeljeno prvo in drugo nadomestilo v vrednosti 37.178 din za izvedbo spremembe držala patentnega noža. Po sklepu komisije za gospodarjenje TOZD SID je bilo nadomestilo izplačano v vrednosti 20 % poprečnega OD v ZR.

Viktorju Turkušu, Janezu Mlinarju in Antonu Laču je bilo dodeljeno enkratno nadomestilo v vrednosti 92.944 din za zamenjavo stroja in tehnologije pri utrjevanju stebel torzij-skih osov. Nadomestilo je bilo izplačano v višini 50 % poprečnega OD v ZR. Pri delitvi so udeleženi Turkuš s 50, Mlinar s 30 in Lač z 20 odstotki.

Francu Turjaku in Janezu Izaku je bilo dodeljeno enkratno nadomestilo v vrednosti 20.475 din za predelavo mehanizma za zapiranje vrat (nihalna vrata). Nadomestilo je bilo po sklepu komisije za gospodarjenje TOZD SID izplačano v višini 10 % poprečnega OD v ZR, ki si ga avtorja delita na enaka dela.

Jožetu Skorjancu in Antonu Repotičniku je bilo dodeljeno tretje in četrto — zadnje nadomestilo v vrednosti 4.490 din za predelavo dovoda olja k stezno dviznim mehanizmom na stiskalnicah. V četrtem in petem letu uporabe inovacije je bil povečan dohodek tozda za 49.884 din. Avtorja si nadomestilo delita na enaka dela.

TOZD PNEVMATIČNI STROJI

Jožetu Kordežu je bilo dodeljeno drugo in tretje nadomestilo v vrednosti 1.342 din za izboljšanje tehnologije obdelave gredi nač. št. 305 03 009. V drugem in tretjem letu uporabe inovacije je bil povečan dohodek tozda za 29.829 din.

Kristijanu Brezniku je bilo dodeljeno tretje in četrto — zadnje nadomestilo v vrednosti 163.075 din za uvedbo plastičnih razvodnih ploščic pri pnevmatičnih kladivih RS—5. V četrtem in petem letu uporabe inovacije je bil povečan dohodek tozda za 3.623.898 din.

Leopoldu Kodrunu je bilo dodeljeno enkratno pavšalno nadomestilo v vrednosti 130.122 din za izdelavo priprave za merjenje predtlača dušika na hidravličnem akumulatorju HK. Po sklepu komisije za gospodarjenje TOZD Pnevmatični stroji je bilo nadomestilo izplačano v višini 70 % poprečnega OD v ZR.

Marjanu Lečniku, Avgustu Knezu, Jožetu Pšeničniku in Alenki Rodič je bilo dodeljeno prvo nadomestilo v vrednosti 1.104.179 din za izvedbo zamenjave jekla OC 70 s Cf 53 pri izdelavi odklopnih konic in sekačev. V prvem letu uporabe inovacije je bil povečan dohodek tozda za 36.434.234 din. Pri delitvi so udeleženi Lečnik s 70, Knez, Pšeničnik in Rodičeva pa z 10 odstotki.

TOZD VZMETARNA

Jožetu Času, Dragu Kočetu in Petru Sonjaku je bilo dodeljeno drugo in

»KRATKE« SERIJE — POMEMBNE, A NEUGODNE

Kako zelo se v Armaturah bori-
jo za vsako naročilo posebej, po-
vejo besede njihovega ravnatelja
Alojza Karničnika nekemu našemu
komercialistu: »Vzeli bomo
vsako naročilo, tudi za eno samo
pipo. Moramo, da bo prodaja.«

Tako nastaja maloserijska pro-
izvodnja, za razliko od mnogose-
rijske. Po tozidih jim rečejo »krat-
ke« in »dolge« serije.

Vprašala sem Srečka Faka, de-
lovodja strugarne v Armaturah,
kako je delati »kratke« serije.

»Neprimerno slabše kot 'dolge'.
Predstavljamte si, da je treba za
vsak izdelek posebej menjati pro-
grame, za vsakega nastaviš nov
program. To seveda vzame veliko
več časa, kot če program na stro-
ju nastaviš, potem pa z njim na-
rediš veliko enakih izdelkov. Za-
radi menjave programov in orodij
prihaja do zastojev in tudi nego-
dovanja delavcev. Če bi bili pri-
pravljalni časi urejeni, ne bi bilo
hudo, ker pa niso, se delavci pri
»kratkih« serijah jezijo tudi za-
radi tega. Pri nekaterih strojni-
cah sicer imamo posebne ljudi,
da jih programirajo, a ne pri
vseh. Seveda delavci zaradi »krat-
kih« serij ne dosegaajo norm ali
pa jih, vendar le težko. Pišemo
zastoj, kar pa je v škodo tako
delavcem kot tozdu. Na srečo se
nam zaradi pogoste menjave pro-
gramov in orodij stroji še ne kva-
rijo, sicer bi bilo še slabše.

Navadno se s »kratki« serij-
ami tudi zelo mudi. Pride te-
legram in treba je napeti vse sile,
da je naročilo do roka gotovo.
Tako nad nami visi še čas, pa ne
le ta. Dobro se tudi zavedamo,
kako pomembna je kvaliteta,
sploh struženja, ki je navadno
prva stopnja obdelave.

Toda ker se zavedamo, kako po-
membna je za nas vsaka prodana
armatura, se trudimo po najbolj-
ših močeh.

H. M.

Srečko Fak

Gotovo je

tretje nadomestilo v vrednosti 566.504 din za povečanje natančnosti izdelave trna — s tem so odpravili povrtavanje očes pred toplotno obdelavo. V drugem in tretjem letu uporabe inovacije je bil povečan dohodek tozda za 12.588.998 din. Pri delitvi nadomestila sta udeležena Cas s 40 in Kočet s 60 odstotki.

Anton Ruš in Stefanu Erjavcu je bilo dodeljeno drugo in tretje nadomestilo v vrednosti 174.868 din za odpravo sprožilne naprave na kalilnem stroju LOCHMAN. V drugem in tretjem letu uporabe inovacije je bil povečan dohodek tozda za 2.500.409 din. Nadomestilo si avtorja delita na enaka dela.

TOZD KALILNICA

Anton Ruš in Ivanu Brumniku je bilo dodeljeno 1. nadomestilo v vrednosti 130.098 din za zamenjavo uvoženih gorilnikov za površinsko kaljenje zob M-20 z domačimi. V prvem letu uporabe inovacije je bil povečan dohodek tozda za 10.451.676 din. Nadomestilo si avtorja delita na enaka dela.

Hinku Lasniku in Stefanu Kordežu je bilo dodeljeno tretje in četrto — zadnje nadomestilo v vrednosti 940.652 din za predelavo obešanja špihal na 3 solnih kopelih. V četrtem letu uporabe inovacije je bil povečan dohodek tozda za 10.451.676 din. Nadomestilo si avtorja delita na enaka dela.

Vojku Karnerju in Blažu Oblaku je bilo dodeljeno prvo nadomestilo v vrednosti 536.682 din za uvedbo novega načina zalaganja valjev. V prvem letu uporabe inovacije je bil povečan dohodek tozda za 11.926.246 din. Nadomestilo si avtorja delita na enaka dela.

TOZD INDUSTRIJSKI NOZI

Robertu Zmrzaku in Karlu Lorbku je bilo dodeljeno tretje in četrto — zadnje nadomestilo v vrednosti 46.356 din za izdelavo priprave za rezkanje posevne stranske pločevine na segmentih Ø 315. V četrtem in petem letu uporabe inovacije je bil povečan dohodek tozda za 1.030.148 din. Nadomestilo si avtorja delita na enaka dela.

TOZD JEKLOVLEK

Vidu Rataju, Benediktu Pandevu, Alojzu Lipovniku in Ivanu Krofu je bilo dodeljeno prvo pavšalno nadomestilo v vrednosti 225.121 din. Nadomestilo je bilo izplačano v višini 140 % poprečnega OD v ZR. Pri delitvi so udeleženi Rataj s 45, Pandev s 25 ter Krof in Lipovnik s po 15 odstotki.

TOZD TRO

Slavku Pangercu je bilo dodeljeno drugo nadomestilo v vrednosti 3.747 din za izdelavo graviranega trna za vtičkanje gravure za nože na prestavljalno kotno glavo. V drugem letu uporabe inovacije je bil povečan dohodek tozda za 41.638 din.

Slavku Pangercu je bilo dodeljeno drugo nadomestilo v vrednosti 30.149 din za izdelavo rezkarja za obdelavo radiusa na nožu za prestavljalno kotno glavo. V drugem letu uporabe inovacije je bil povečan dohodek tozda za 334.992 din.

Maksu Miklu in Martinu Novaku je bilo dodeljeno tretje nadomestilo v vrednosti 38.704 din za izdelavo stružne glave. V tretjem letu uporabe inovacije je bil povečan dohodek tozda za 860.063 din. Nadomestilo si avtorja delita na enaka dela.

Vladu Koletniku in Martinu Novaku je bilo dodeljeno tretje nadomestilo v vrednosti 30.920 din za izdelavo priprave za vpenjanje dveh nožev hkrati pri rezkanju nožev Pallman po načrtu 34.741. V četrtem letu uporabe inovacije je bil povečan dohodek tozda za 343.557 din. Nadomestilo si avtorja delita na enaka dela.

Ivanu Kosu in Mirku Kragelniku je bilo dodeljeno tretje nadomestilo v vrednosti 39.170 din za izdelavo strojčka za signiranje svetrov moznicačjev. V tretjem letu uporabe inovacije je bil povečan dohodek tozda za 752.366 din. Pri delitvi nadomestila sta udeležena Kos s 90 in Kragelnik s 10 odstotki.

Borisa Kolarju in Martinu Novaku je bilo dodeljeno drugo in tretje nadomestilo v vrednosti 184.290 din za izdelavo priprave za rezkanje šestokotov na vpenjalnih glavah ART — 3166. V drugem in tretjem letu uporabe inovacije je bil povečan dohodek tozda za 2.047.670 din. Avtorja si nadomestilo delita na enaka dela.

TOZD KOVINARSTVO

Vladu Lamutu je bilo dodeljeno enkratno nadomestilo v vrednosti 18.589 din za izdelavo zapore za centralno ogrevanje. Po sklepu komisije za gospodarjenje TOZD Kovinarstvo je bilo nadomestilo izplačano v višini 10 % poprečnega OD v ZR.

DELOVNA SKUPNOST ZA GOSPODARJENJE

Jožetu Seglu, Ernestu Kocuvanu, Viktorju Pačniku in Mirku Steržu je bilo dodeljeno tretje in četrto — zadnje nadomestilo v vrednosti 63.272 din za izdelavo programskega paketa ISA 101. V 4. in 5. letu uporabe inovacije je bil povečan dohodek tozda letno za 663.998 din. Pri delitvi so udeleženi Segel s 30, Kocuvan in Pačnik s 25 in Sterž s 20 odstotki.

Jožetu Seglu, Poldu Rancu in Antonu Vučku je bilo dodeljeno drugo in tretje nadomestilo v vrednosti 22.200 din za izdelavo programskega paketa OKSI — napovedovanje kaljivosti jekla. V drugem in tretjem letu uporabe inovacije je bil povečan dohodek tozda za 411.110 din. Pri delitvi nadomestila so udeleženi Segel s 45, Ranc s 40 in Vučko s 15 odstotki.

Ernestu Kocuvanu, Jožetu Seglu, Poldu Rancu je bilo dodeljeno tretje in četrto — zadnje nadomestilo v vrednosti za eno leto 16.874 din za izdelavo programskega paketa SI 101. V četrtem in petem letu uporabe inovacije je bil povečan dohodek tozda za 374.976 din. Pri delitvi nadomestila so udeleženi Kocuvan s 60, Segel s 25 in Ranc s 10 odstotki.

Jožetu Seglu, Poldu Rancu, Mitji Ziviču, Milanu Svajgerju, Ivanu Cigaletu in Jožetu Rosiču je bilo dodeljeno četrto nadomestilo v vrednosti 162.324 din za izdelavo programskega paketa ESR — BASIC. V četrtem letu uporabe inovacije je bil povečan dohodek tozda za 3.006.000 din. Pri delitvi so udeleženi Segel s 35, Ranc s 30, Zivič s 15, Svajger s 10 ter Rosič in Cigale s po 5 odstotki.

Dragu Kerbevu in Metodu Kacu je bilo dodeljeno drugo nadomestilo v vrednosti 12.150 din za izdelavo programa CICS map. kontrolo CICS menuev vključno s help funkcijo. V drugem letu uporabe inovacije je bil povečan dohodek tozda za 270.000 din.

Pri delitvi nadomestila sta udeležena Kac s 60 in Kerbev s 40 odstotki.

Jožetu Seglu, Jožetu Rodiču, Antonu Vučku in Darji Krivograd je bilo dodeljeno prvo nadomestilo v vrednosti 90.585 din za izdelavo programskega paketa HARD — QC. V prvem letu uporabe inovacije je bil povečan dohodek tozda za 1.865.000 din. Pri delitvi so udeleženi Segel s 35, Rodič s 30, Vučko s 20 in Krivograd s 10 odstotki.

Jožetu Seglu in Antonu Vučku je bilo dodeljeno drugo in tretje nadomestilo v vrednosti za eno leto 17.611 din za izdelavo programskega paketa HARD — PC. V drugem in tretjem letu uporabe inovacije je bil povečan dohodek tozda za 362.589 din. Pri delitvi nadomestila sta udeležena Segel s 75 in Vučko s 25 odstotki.

TOZD RPT

Marjanu Arnoldu in Darku Zvikartu je bilo dodeljeno prvo pavšalno nadomestilo v vrednosti 209.041 din za posodobitev VF peči ACECA pri prestavljanju iz Jeklarne v LPL. Nadomestilo je bilo izplačano v vrednosti 130 % poprečnega OD v ZR in si ga avtorja delita na enaka dela.

DELOVNA SKUPNOST KSZ

Milovanu Božikovu je bilo dodeljeno enkratno nadomestilo v vrednosti 20.558 din za predlog uporabe osebnega avtomobila za potrebe dežurnega v DO in druge namene. Nadomestilo je bilo izplačano v višini 10 % poprečnega OD v ZR.

Služba za inovacije

MARJAN KOLAR JE PREJEL VOLJČEVO NAGRADO

V slovenskih delovnih organizacijah dela nekaj sto novinarjev in organizatorjev obveščanja. Da bi njihovu delu dali ustrezno priznanje in spodbude za naprej, je Delavska enotnost ustanovila nagrade in priznanja za dosežke pri obveščanju v združenem delu, poimenovala pa jih je po svojem (pokojnem) novinarju Janezu Voljču.

20. 5. 1987 so jih na Otočcu podelili prvič, odslej pa naj bi jih vsako leto. Podeljenih je bilo 13 spominskih Voljčevih priznanj, 7 priznanj za dosežke v letu 1986 in 5 nagrad. Eno od nagrad je prejel Marjan Kolar, vodja oddelka za informiranje, za prispevek k organiziranosti informacijsko-komunikacijskega sistema v Železarni Ravne.

Cestitamo!

Sklad za nagrajevanje inovacij na področju usposabljanja, življenja in dela invalidov pri Skupnosti socialnega varstva Slovenije objavlja na podlagi samoupravnega sporazuma o ustanovitvi in delu sklada

RAZPIS NAGRAD ZA INOVACIJE NA PODROČJU USPOSABLJANJA, ŽIVLJENJA IN DELA INVALIDOV

1. V letu 1988 bo podeljenih pet enakovrednih nagrad. Nagradjeni bodo najuspešnejši izumi, tehnične in druge izboljšave na področju usposabljanja, življenja in dela invalidov, ki bodo v razpisnem roku predložene skladu.

2. Sklad je bil ustanovljen z namenom, da bi spodbujali inovacijsko delo in podpirali prizadevanja posameznikov ali avtorskih skupin, ki bi z izumi, tehničnimi in drugimi izboljšavami prilagajali invalidnim osebam delovne razmere, delovna orodja, bivalne razmere, predmete vsakdanje rabe oziroma uvajali inovacije na področju aktivnega varstva invalidov.

Sklad je določil, da so prednostne naloge v letošnjem letu predvsem tiste, ki bodo bistveno izboljšale stanje na področju GIBANJA IN KOMUNICIRANJA invalidov. To so npr. rešitve premagovanja arhitektonskih ovir, hidravlični transport, prilagoditve na področju telekomunikacij in podobno.

Razpis pa je v skladu s samoupravnim sporazumom o ustanovitvi odprt tudi za druge inovacije tehnične ali metodološke narave.

3. V razpisu lahko sodeluje vsak državljan SFRJ, ki predloži skladno dokazila o svojem izumu, tehnični ali drugi izboljšavi in dokaže, da gre za izvirno novo napravo, za izboljšavo določene naprave, stroja, predmeta vsakdanje rabe oziroma za prilagoditev le teh posameznim vrstam invalidov ali za inovacije na področju izvirnih metod dela z invalidi.

Sodeluje lahko tudi skupina avtorjev.

4. Predlogu za nagrado mora biti priložena tehnična dokumentacija, opis naprave, stroja, predmeta ali inovativne metode dela z invalidi, potrebne skice, fotografije ali modeli. Priloženo mora biti tudi opis delovanja in obrazložitev, v čem je inovacija koristnejša in boljša od dosežanih rešitev.

5. O predlogih za nagrade sklada bodo odločale posebne strokovne komisije, ki jih bo imenoval odbor ustanoviteljev sklada izmed znanih strokovnjakov za posamezna področja, kamor sodijo predlogi.

Komisije bodo delovale in odločale v skladu s samoupravnim sporazumom o ustanovitvi in delu sklada (9. in 10. člen).

6. Nagrade pomenijo družbeno priznanje. Avtorske pravice so v celoti pridržane avtorju. Sklad pa si bo prizadeval, da bi vse inovacije, ki bodo predložene, tudi resnično našle svoje mesto v življenju in delu invalidov.

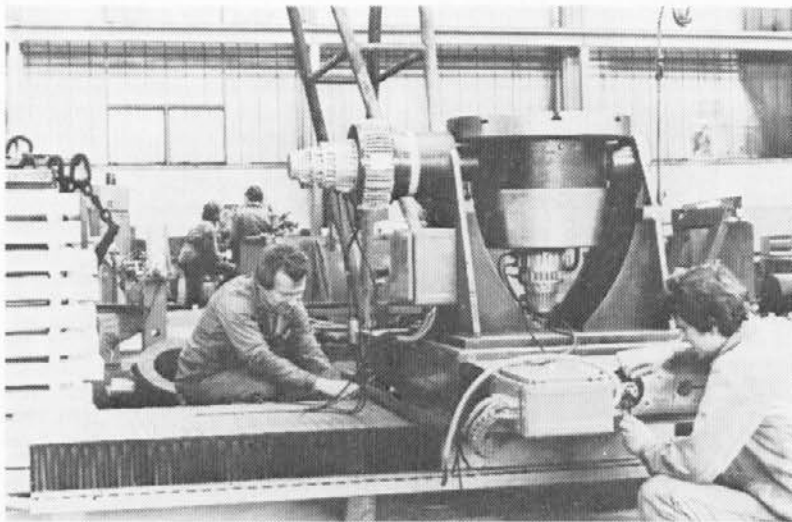
Višina nagrade v letu 1988 bo dva poprečna mesečna čista osebnega dohodka na zaposlenega v SR Sloveniji v letu 1987.

7. Podelitev nagrad bo javna in slovesna ob 1. maju 1988. leta na seji odbora ustanoviteljev sklada.

8. Predloge je treba poslati najkasneje do vključno 30. 11. 1987 na naslov: Sklad za inovacije na področju usposabljanja življenja in dela invalidov pri Skupnosti socialnega varstva Slovenije, Ljubljana, Kidričeva 5.

ODBOR
USTANOVITELJEV
SKLADA

PRVI NAŠ ŠTEVILSKO KRMILJENI STROJ

S številsko (numerično) krmiljenimi stroji v železarni že dolgo delamo. Nismo pa znali doslej takšnega stroja sami narediti.

Prvi številsko krmiljeni stroj, s katerim se preizkušamo, je miza ŠK. Z njo naj bi robotizirali delovna mesta v metalurgiji, ne le v naši Jeklovarni, ampak sploh v jugoslovanski metalurgiji, saj je to prvi takšen izdelek v Jugoslaviji.

Celoto — fleksibilno robotizirano celico za čiščenje ulitkov — tvori miza skupaj z robotom. Le-ta ulitke podaja na mizo, kjer se ti avtomatično vrtajo, brusijo ali kako drugače obdelujejo.

S tem novim vrhunskim izdelkom zamujamo v železarni leto dni. Načrtovan je bil za lanski oktobrski sejem elektronike v Ljubljani, prikazan pa bo na njem letos. Nekaj je za zamudo kriv uvoz koračnih motorjev, ki dolgo ni bil odobren, največ pa že večkrat izpostavljena pomanjkljivost železarne — prototipna delavnica.

Zdaj mizo končujejo še zadnji izmed mojstrov, udeleženi pri njeni izdelavi — elektriki. Sicer pa bo miza po sejmu v rednem proizvodnem programu tozda Orodjarna.

H. M.

ELEKTRIČNE NAPRAVE V GOSPODINJSTVU

Prvi korak k racionalni porabi električne energije naredimo s pravilno izbiro električnih naprav. Te naj bodo glede na vrsto, velikost in moč ustrezne potrebam gospodinjstva (ne prevelike, ne premajhne). Aparate je treba pravilno razporediti v prostoru (hladilnika npr. ne postavimo ob štedilnik) in jih redno čistiti ter vzdrževati.

Opoldne in zvečer ne vklopimo več močnejših porabnikov hkrati. S tem se izognemo sunkoviti obremenitvi omrežja in pripomoremo k boljšemu delu naprav v elektrogospodarstvu.

POSEBNOSTI ELEKTRIČNIH NAPRAV V GOSPODINJSTVU RAZSVETLJAV

● Več manjših svetil prijetneje in ceneje razsvetli prostor kot eno veliko.

● Kjer potrebujemo veliko svetlobe, namestimo fluorescentne svetilke (porabijo 3–4-krat manj energije kot navadne žarnice).

● Prostore s svetlo pobarvanimi stenami dovolj dobro osvetlimo z žarnicami manjše moči.

● Na voljo so že »varčne« žarnice, ki za enako osvetlitev porabijo manj toka kot navadne.

● Z regulatorji jakosti (namesto navadnih stikal) dosežemo ustrezno osvetljenost in večjo trajnost žarnic.

● Na hodnikih, straniščih in drugih pomožnih prostorih zadoščajo žarnice manjše jakosti.

● Z energijo varčujemo, če luči sproti ugašamo, ko zapustimo prostor, in če svetila redno čistimo.

Miroslav Paškvan, dipl. inž.

ŠE BOLJŠE MALICE V TOZDU MONTER

Za malice na Monterju trdimo, da so dobre, zelo obilne, saj so lahko že kosila in temu primerno tudi drage.

V maju smo na razširjenem posvetu o aktualni problematiki v družbeni prehrani izdelali nekaj usmeritev, kako obdržati kvaliteto malic na istem nivoju z istimi ali nižjimi stroški, da bo-

mo vsi zadovoljni, saj vemo tudi, da nekaterim, pa jih ni tako malo, ta obrok predstavlja glavni del dnevnih obrokov. Ker je meso ti- sti artikel, ki ga je največ in je tudi eden večjih stroškov, bomo postopoma zmanjševali količine mesa ter se približali normativom, ki so znani.

Kuharice se bodo potrudile, da bodo malice pestre in raznovrstne, brez umetnih dodatkov, ker dobra gospodinja uporablja večinoma domače »kratlihe«.

Planer analitik bo mesečno predvidel višino možnih razpoložljivih sredstev za posamezen obrok, v kuhinji pa bo glavna kuharica poskrbela, da višina stroškov ne bo presegla dovoljene višine. V primeru, da bodo stroški prehranskih artiklov močno porasli, bo treba zvišati lastno udeležbo, ki trenutno znaša 80 din ali 10 % od vrednosti obroka.

Vsi zunanji gosti, ki želijo malicati v našem tozdu, bodo v bodoče plačevali malico na blagajni tozdov.

Komisija za družbeno prehrano bo redno pripravila jedilnike za naslednji mesec po normativih, ki jih je izdelal centralni zavod za

napredek gospodinjstva v Ljubljani.

Kot sem že uvodoma povedala, bodo malice morale postati malice, ne kosila, ker od mize ne moremo odhajati s prenapolnjenimi želodci, saj je znano, da tudi učinkov dela ni, če se preveč najest. Z obrokom med delom le nadomestimo porabljeno energijo, ne moremo pa pričakovati, da je bo dovolj še za popoldan.

Pri prizadevanjih za čim cenejšo malico lahko pomaga tudi vsak izmed nas. Če namreč želiš manjši obrok, je treba to le povedati kuharici, s tem bo tudi ostankov manj, manj porabljene hrane in manj stroškov.

Po enem tednu že opažamo določene spremembe, saj so nekatere vzpodbude kuharice že vzele za svoje. »Le tako naprej« so povedali nekateri člani kolektiva!

M. D.

DELO KOLEKTIVNIH IZVRŠILNIH ORGANOV

Odbor za kadrovske zadeve je razdelil sredstva za dotacije iz sklada skupne porabe za letos. Dogovoril se je za načela delitve dotacij v prihodnje. Oblikoval je stališča za pomoč družinam ponesrečenih delavcev; prav bi bilo, da bi jih potrdil tudi delavski svet DO:

— V primeru smrtne nesreče delavca pri opravljanju dela v železarni prevzame toz oz. delovna skupnost organizacijo in stroške pogreba, socialna služba pa dodeli družini umrlega enkratno denarno pomoč ter poskrbi za primerne rešitve drugih problemov (stanovanjski, posojila, zaposlitev), s katerimi se morda srečujejo otroci.

— Če so v družini nepreskrbljeni otroci, jim železarna pomaga v času osnovnega šolanja z občasnimi denarnimi pomočmi, pri nadaljnjem šolanju pa imajo pravico do štipendije ne glede na merila štipendiranja in smer šolanja. Ta obveznost traja, dokler otrok izpolnjuje pogoje za štipendiranje. — Železarna se obvezuje te otroke zaposliti, če imajo ustrezen poklic. Sredstva za te namene se zagotavljajo v skladu skupne porabe.

Odbor je razpisal štipendije za šolsko leto 1987/88 in ugodnosti za izobraževanje ob delu. Znova je razpravljalo o vrsti vprašanj, ki

jih bo treba rešiti in sprejeti z dopolnjenimi pravilniki o delovnih razmerjih.

Odbor za proizvodnjo je obravnaval predvsem neuspešno proizvodnjo in reklamacije lani ter stanje naročil za letos.

Odbor za dohodkovna vprašanja je med drugim obravnaval obračunavanje variabilnih PPD in opozoril na doslednost. V fazi, ko se pripravljamo na makro in mikro organizacijo, ne smemo spreminjati sedanjih analitičnih ocen.

Finančni odbor je med drugim ugotovil, da premalo intenzivno izvajamo investicije glede na finančne možnosti, zato je zahteval od tozda PII poročilo.

Odbor za družbeni standard je določil prioriteto listo za kreditiranje individualne stanovanjske gradnje in letovanje v letu 1987. Glede prioritete liste za adaptacije je zahteval, da se ugotovi točna evidenca, kdaj so posamezniki dobili kredit.

Odbor za varstvo pri delu je sprejel nekatere sklepe, ki konkretizirajo sklepe problemske konference za izboljšanje razmer varstva pri delu. Ker imamo v železarni nove objekte brez uporabnega dovoljenja, je zahteval, da se stanje uredi.

J. D.

PROSTOVOLJNO DELO Z OBDOJENIMI

Center za socialno delo Ravne na Koroškem uvaja nove oblike dela z obsojenimi osebami.

Vabimo k sodelovanju vse, ki jih zanima NEPOKLICNO — PROSTOVOLJNO DELO z obsojenimi osebami, ki prestajajo kazneni prostosti ali v kazensko poplavljalnih zavodih — zapori.

Formulacija »nepoklicno« — prostovoljno delo pomeni, da gre za dejavnost, ki ne temelji na poklicni oz. strokovni usposobljenosti za takšno delo, temveč na interesu in pripravljenosti posameznikov prisluhniti in pomagati sočloveku v stiski.

Celotno organizacijo svetovanja vodi Center za socialno delo. De-

lo ni plačano, vendar Center za socialno delo vrača vse stroške, ki bi nastali pri tem delu v obliki mesečnih nagrad. Poleg tega skrbi za usposabljanje prostovoljnih sodelavcev in jim nudi vso strokovno pomoč in oporo pri njihovem delu.

Podrobnosti o tej dejavnosti lahko dobite vsako sredo od 15. do 16. ure na Centru za socialno delo Ravne na Koroškem v sobi št. 96 ali po telefonu vsak delavnik dopoldne, telefon št. 862-004 (pri tov. Rus ali Prošt).

Vodja Centra
za socialno delo
Zmaga Prošt, dipl. psih.

POLEMIKA

HIŠNI SVET JAVORNIK 58 : SSS, SEKTOR
INVESTICIJ IN VZDRŽEVANJA

Prejeli smo dve polemični besedili, ki sta predolgi za objavo v celoti, zato smo ju smiselno skrajšali. Čeprav gre na videz za malenkost, je prav, da pridejo včasih takšne zadeve v javnost, saj utegnejo biti aktualne povsod tam, kjer hišni sveti menijo, da jim kdo krati njihove pravice, v resnici pa gre morda za nesporazum oz. za jasno razmejene pristojnosti itn. Želimo, da bi v prihodnje pisci polemičnih člankov teme sami zgoštili na bistvo stvari.

Urednik

BELJENJE STOPNIŠČA

Sektor investicij in vzdrževanja SSS občine Ravne je sporočil hišnemu svetu Javornik 58, da je le-ta pri sklepanju o beljenju stopnišča zagrešil dvojce:

— Predračuna za beljenje, ki ne opredeljuje količine predvidenih del, niti cene za enoto, ni mogoče sprejeti, ker potem ni mogoče ovrednotiti opravljenih količin dela.

— Hišni svet je imel 31. 3. 1987 le 300.000 din, za beljenje stopnišča in nabavo opreme bi potrebovali okoli 410.000 din.

Po mnenju sektorja je izbira tehnologije del, kontrola kakovosti ter izbira izvajalca strokovna, ne samo-

upravna odločitev. Sektor daje prednost izvajalcem, ki so pripravljeni delati vse vrste del, ne pa, da si jih izbirajo. Zato izvajalec, ki ga je predlagal hišni svet, ne pride v poštev.

Pri opravljanju del za hišne svete oz. za zbor stanovalcev doslej v strokovnih službah niso imeli težav. Posamezne probleme so uspešno pojasnjevali in reševali.

BELJENJE IN DRUGE REČI

Hišni svet Javornika 58 in stanovalci so se strinjali, naj beljenje (in podobne zadeve) v prihodnje urejajo strokovne službe stanovanjske skupnosti. So pa prav na tem področju opozorili še na dve starejši zadevi:

— Pri ogledu zaklonišča za zgradbo Javornik 58, 59, 60 je bila ugotovljena vrsta pomanjklivosti. V zvezi s tem je poslal pritožbo že prejšnji predsednik hišnega sveta, a ustreznega odgovora ni bilo, stanje pa je enako kot prej.

— Zgradba je bila vseljena 1. 1981, od takrat pa še ni popravljen pokvarjeno okno v enem od stanovanj.

(Vir: dopis SSS občine Ravne, sektor investicij in vzdrževanja 9. 4. 1987 in odgovor hišnega sveta Javornik 58 24. 4. 1987)

VLOGA DELAVSKEGA SVETA
V DISCIPLINSKEM POSTOPKU

V članku želimo opozoriti na nekatera pravila odločanja, ki delavski svet odloča o ugovoru zoper odločitev disciplinske komisije. Zadnje čase se postavljajo v zvezi s tem določena vprašanja, ki, če se nepravilno razumejo, niso v pomoč tistim, ki odločajo v delavskem svetu.

Delavski svet odloča o pravici delavca v disciplinskem postopku na podlagi njegovega ugovora zoper sklep disciplinske komisije ali ugovora tistega, ki je zahteval uvedbo disciplinskega postopka.

Pogoj za obravnavanje je pravočasnost ugovora. Za vložitev ugovora velja osemdnevni rok (od vročitve disciplinske odločbe), ki je prekluziven. To pomeni, da delavec izgubi svojo pravico, če je ne uveljavlja pravočasno. V tem primeru tudi ne more zahtevati postopka pred sodiščem združenega dela, ker nima zakonitih pogojev za sodno varstvo, saj ni izpolnjena procesna predpostavka, ki zahteva, da uveljavlja delavec varstvo svojih pravic naprej v svoji temeljni organizaciji.

Delavski svet mora ugovor obravnavati v 30 dneh od dneva, ko je bil vložen. Neupoštevanje tega roka nima neposrednih posledic in delavec ne more biti v slabšem položaju, če o njegovem ugovoru ni bilo odločeno. Po izteku 30 dni, odkar bi moral delavski svet odločiti, ima delavec v nadaljnjih 30 dneh pravico sprožiti postopek za sodno varstvo.

Delavec ima pravico biti navzoč, ko se obravnava njegov ugo-

vor, in se izjaviti o dejstvih, ki so pomembna za odločanje. Pravica delavca, biti navzoč na obravnavi, na drugi strani zavezuje delavski svet, da ga pravočasno povabi na sejo (najmanj 8 dni pred obravnavo). Pravilno in pravočasno vabljenje je pogoj za zakonito odločanje. Nadaljnji pogoj je tudi pridobitev mnenja sindikata o zadevi, ki se obravnava.

Delavski svet lahko kot organ druge stopnje, ko presoja utemeljenost delavčevega ugovora:

• **zavrže delavčev ugovor kot prepezen, ne da bi v vsebinskem pogledu presojal zadevo, če je delavec ugovor vložil po izteku 8-dnevnega roka, oziroma ga zavrže kot nedovoljenega, če ga je vložil neupravičeni delavec**

• **zavrne ugovor kot neutemeljen in potrdi odločbo disciplinske komisije, če po presoji vseh okoliščin ugotovi, da je odločitev pravilna.**

• **ugovoru ugotovi in spremeni odločbo disciplinske komisije, če na podlagi odločilnih dejstev spozna, da je treba odločbo spremeniti, dejstvo pa lahko ugotovi sam delavski svet**

• **ugovoru ugotovi in vrne zadevo disciplinski komisiji v ponovno odločanje, kadar ugotovi, da je treba zbrati nove dokaze, česar pa sam ne more.**

V praksi delavski sveti pogosto spremenijo odločitve disciplinske komisije, vendar pa je iz disciplinskih spisov razvidno, da na takšno spremembo pogosto vpli-

vajo drugi razlogi in ne ugotovitve novih dejstev glede teže delavčeve kršitve, njegove odgovornosti oziroma glede drugih olajševalnih in oteževalnih okoliščin, katerih končna posledica naj bi bil izrek ustreznega disciplinskega ukrepa.

Spreminjanje disciplinske odločbe brez ugotovljenih dejstev in okoliščin pomeni prekoračitev pooblastil delavskega sveta kot instančnega organa, kar ima lahko za posledico razveljavitev odločitve, kadar o tem presoja sodišče.

Odločitev delavskega sveta je dokončna in izvršljiva, učinkuje pa šele tedaj, ko je delavcu vročena pisna odločba ali sklep. Če je delavski svet že odločil in je odločitev tudi razglasil, potem je na tako odločitev vezan in je ne more spreminjati.

To, upamo, je tudi pojasnilo vsem, ki čakajo na objavljene odločitve v Fužinarju. Takega sklepa ne moremo objaviti, dokler ni dokončen, to pa se lahko zaradi pojasnenih okoliščin zavleče tudi na dva meseca.

Sonja Slemnik

Z DRAVJE

DELOVANJE NIKOTINA NA ČLOVEŠKI
ORGANIZEM

Nikotin povzroča spremembe v živčnem in endokrinem sistemu, na krvnih žilah in prebavilih. Pospešuje srčni utrip, zvišuje krvni pritisk, najbolj nevarno pa je njegovo kardiogeno delovanje in njegov prispevek k razvoju Bürgerjeve bolezni (tromboangiitis obliterans). Encefalogram kaže porast budnosti, podobno kot po uživanju amfetamina. Občutek večje moči in sposobnosti za koncentracijo pa je povezan z občutkom sprostitve.

Omeniti moramo tudi dejstvo, da se dva organizma ne obnašata nikoli povsem enako; ljudje so izpostavljeni različnim stresom in zunanjim dejavnikom, zato se dogaja, da eni izmed kadilcev obolevajo za pljučnim rakom, Bürgerjevo boleznijo, drugi pa ne.

Najbolj nezaščiteni in najbolj izpostavljeni prisilni kadilec je embrio oziroma plod v telesu matere kadilke, pa tudi žene, ki se zadržuje v zadimljenih prostorih. Standardno kajenje v času nosečnosti izzove akutno zmanjšanje pretoka krvi čez določene dele posteljice, vendar se cirkulacija vrne na normalno v nekaj minutah po prenehanju kajenja.

Nivo karboksni hemoglobina je v fetusu dvakrat večji kot pri materi. Zato so pri kadilkah pogostejši spontani abortusi in prerano odlučanje posteljice.

Raziskave o nevarnih učinkih nikotina na človeški organizem so čedalje temeljitije in usmerjene proti kajenju. Posebno pozornost moramo posvečati mladini in ženskam v posameznih fazah življenja: v klimakteriju, med nosečnostjo in v dobi laktacije, da bi jih zaščitili pred škodljivimi učinki nikotina.

Kadilec se zdi nesmiselno, da bi prenehal s kajenjem, če so za njimi že dolga leta kajenja, vendar se z vsakim letom po prenehanju nevarnost pljučnega raka in drugih posledic kajenja zmanjšuje. Kadilci se morajo zavedati, da neškodljive količine cigaret na dan ne poznamo in če že ne morejo prenehati s kajenjem, da kadijo vsaj boljše cigarete z močnejšim filtrom. Zmerno kajenje škodi večini kadilcev, vzdražena je namreč sluznica nosu, žrela in bronhijev; zaradi karcinogenega delovanja je pogostnost pljučnega raka pri kadilcih približno desetkrat večja kot pri nekadilcih in tudi umrljivost zaradi koronarnih obolenj je pri kadilcih precej večja.

Istim nevarnim učinkom nikotina so izpostavljeni tudi posamezniki, ki

se morajo zadrževati v zadimljenih prostorih. Kadilci čutijo neustavljivo nujno po nenehnem uživanju nikotina in so lahko pri zadovoljevanju te svoje razvade tako brezobzirni, da jih ne moti niti prisotnost otrok, mladine in žensk (nekadilk). To so najbolj rizične skupine prebivalstva, ki bi jih morali ščititi pred vplivi nikotina, zato tudi pri nas ustanavljajo društva nekadilcev, ki se s svojim delovanjem borijo proti kajenju in ob pomoči zdravstvenih delavcev skušajo obvarovati mladino pred kajenjem, ki ima danes že tolikšne razsežnosti, da predstavlja socialni problem.

Kadilec mora iskati in najti svojo metodo za opustitev cigarete. Odvajanje od kajenja poteka samostojno, če je odločnost kadilca dovolj velika, ali pa po programih organiziranega zdravljenja. V zadnjem času je veliko zanimanja za taktiko zdravljenja, s katero se skuša kadilcu priskutiti kajenje, zato mu pihajo vroč, zadimljen zrak v obraz, kar izzove slabost in bruhanje in tako slabo počutje kadilca, da se mu kajenje priskuti.

Moderni in zelo priljubljeni ukrepi zoper kadilsko poželjenje so hipnoza, akupunktura, joga in desenzibilizacija. Rezultati teh metod so visoki, vendar imajo to slabo lastnost, da se klienti čez kako leto ponovno vrnejo v kadilsko stanje.

Trdna volja, odločnost in odpovedovanje so potrebni, da kadilec preneha kaditi, zato je najpreprostejša in najučinkovitejša obramba pred nikotinom — začeti.

Ivica Avberšek, dipl. inž. pharm.

MODRE IZ NOVINARSTVA

Novinarstvo je lepo in razburljivo delo; vseeno ga je dobro vsake toliko časa zamenjati z drugim.

V nobeni družbi ni absolutne svobode tiska; zato je »objektivna informacija« pogojna in relativna kategorija.

Novinarstvo je vedno slika življenja v neki družbi.

Novinar ne piše takrat, ko hoče, ampak predvsem takrat, ko mora.

KULTURA

RAZSTAVA DEL FRANCA BOŠTJANA

Slikarska prizadevanja Franca Boštjana od razstave do razstave pridobivajo na vsebinski in oblikovni ravni. To ugotovitev potrjuje tudi zdajšnja slikarjeva predstavitev v galeriji na ravnem gradu kot tudi nedavni sprejem slikarja v Društvo slovenskih likovnih umetnikov.

varnostim te tehnike, ki slikarja hitro zapelje v preveč poudarjeno barvitost, se je Franc Boštjan izognil z upodobitvami krajine v tistih letnih časih, ko barve že izgubljajo svoj nasilen značaj, se umirijo in otoplijo. Nekoliko drugače se v barvi ponašajo slikarjeve kompozicije v olju, ki nam

Franco Boštjan, Drofenikovo, olje 1986

Razstava, ki so jo pred nedavnim odprli na Ravnah, je rezultat slikarjevih prizadevanj zadnjih dveh let. Med razstavljenimi deli moramo na prvem mestu omeniti slikarjeve krajinske kompozicije v pastelu, ki so najštevilnejše. Ne-

običajno posredujejo obsežnejše panoramske poglede, kot so na primer Podjuna (1985), Jesen I. (1985), Jesen II. (1986), Gora I. in Gora II. (1986), Peca (1987), Pokrajina v rumenem pod Volinjakom, (1986) itd. V njih ni več sledu nekega z

intimnostjo prežetega razpoloženja, temveč poudarek na monumentalnem izrazu, ki se mu podrejuje tudi barve. Mogočnost koroške krajine z gmotami gora v ozadju zahteva drugačno paleto kot droben krajinski izsek, izveden v risbi, akvarelu ali pastelu.

Franco Boštjanu slikarstvo nikoli ni bilo samo sebi namen. Stejemo ga med najpomembnejše oblikovalce koroške pokrajine. Njegovo slikarsko delo je veliko prispevalo k ohranitvi slikarske podobe dežele pod Peco in Strojno, in to v času, ko je naša krajina izpostavljena neštetič nevarnostim in ji prerokujemo najbolj temno bodočnost. Toda Franc Boštjan se ne omejuje samo na krajinsko podobo slovenske Koroške, v enaki meri ga zanima tudi ljudska in ostala arhitektura kot njen nepogrešljiv sestavni del. Če bi se šli vse slikarjeve upodobitve te vrste, bi dobili dragoceno zbirko podob kmečkih domačij, gospodarskih poslopij, znamenj in drugih objektov, od katerih mnogih ni več ali pa so spremenjeni do nepoznavnosti. Danes se te dragocene dediščine, ki nam jo zapuščajo Franc Boštjan in drugi slikarji krajinarji, še vse premalo zavedamo.

Nekatere pomembne spomenike preteklosti nam slikar posreduje tudi na zdajšnji razstavi: Sv. Ana in Sv. Volbenk na Lešah (pastel, 1986), Pri Navršniku (pastel, 1986), Burjakova kaša v Topli (pastel, 1986), Pri Lobasu v Podgori (pastel, 1986), Hiša v Mislinji (pastel, 1986), Drofelnikovo (pastel, 1986), Pri Čuježu (olje, 1987), Pri Omcu (olje, 1987), Sveta Helena v Podpeci (olje, 1986) itd.

Razstava bo še letos obiskala Ljubljano, zaradi njene aktualnosti in slikovitosti pa bo zanimiva tudi za druge galerije in razstavišča v Sloveniji.

Cene Avguštin

REKREACIJA IN ŠPORT

ALPSKO SMUČANJE

Strokovnjaki, ki vodijo naše alpsko smučanje, so pripravili predlog reprezentanc za novo sezono. V vseh selekcijah je zajeto kar 208 tekmovalcev in tekmovalk. Čeprav bistvenih sprememb ni, po novem bosta le obe prvi reprezentanci manjši in razdeljeni na dva dela, smo Korošci vendarle izgubili nekaj mest v teh selekcijah. Ne le, da bomo imeli v sezoni 1987/88 samo 8 tekmovalcev oz. tekmovalk v selekcijah, v minuli sezoni smo jih imeli 12, zaradi slabših rezultatov so iz moške reprezentance A izpadli tudi Čuješ, Čebulj in D. Zagar. Od koroških smučarjev so tako v reprezentančne vrste uvrščeni: ženska reprezentanca — B ekipa: Katjuša Pušnik (Črna), mlada moška reprezentanca: Matej Čuješ in Pavli Čebulj (oba Surovina/Fužinar), mladinska A reprezentanca: Branko Zagar (Surovina/Fužinar) in Mitja Kunc (Črna), mladinska B reprezentanca: Borut Močilnik (Surovina/Fužinar) in Šteharik (Slovenj Gradec) ter pionirska A reprezentanca: Primož Pustoslemšek (Mežica).

ODBOJKA

Odbojkarji ravnenskega Fužinarja so prvenstvo v II. zvezni ligi končali na 12. ali predzadnjem mestu. V zadnjih treh kolih so zmagali le v Zadru s 3 : 2 proti zadnjevršeni istoimenski ekipi, doma pa so doživeli dva tesna poraza, in sicer proti Metalcu iz Siska in Rudi Čajevcu iz Banja Luke s 3 : 2. Kakšna bo nadaljnja usoda ravnenskih odbojkarjev? Uvrstitve na predzadnje mesto na lestvici pomeni seveda izpad iz zvezne konkurence, tako da bi Fužinar od jeseni dalje igral v republiški ligi. Toda kot kaže, bodo zvezno ligo povečali, tako da bi Ravenčani vendarle obdržali status ligaša, izpadel pa bi le zadnjevršeni Zadar. Vest, ki smo jo prejeli pred zaključkom redakcije, seveda še nima uradne potrditve.

Na 27. prvomajskem turnirju bratstva in enotnosti v Beogradu, kjer je nastopilo več kot 600 mladih odbojkarjev in odbojkaric mestnih mladinskih reprezentanc, sta tudi letos sodelovali obe ravnenski ekipi. Tako fantje kot dekleta so bili v I. kolu poraženi, tako da se jim je visoka uvrstitev izmuznila iz rok. Med mladinci je zmagal Požarevac, Ravenča-

ni so bili 20., pri mladinkah pa Kaštela, medtem ko so bila dekleta z Raven 22.

Mladi odbojkarji Fužinarja, ki jih vodi trener Damjan Pogorevčnik in tehnični vodja Janko Torej, so dosegli v minuli sezoni nekaj pravih uvrstitev. Kot kadetska ekipa so se uvrstili v finale republiškega prvenstva, kjer so osvojili 2. mesto. V Ljubljani jih je 23. maja premagala ekipa Partizana Črnuče s 3 : 1. Nekaj dni prej so nastopili na področnem mladinskem prvenstvu v Zalcu, kjer so med štirimi ekipami zasedli 2. mesto. Zmagali so mladinci Mariborskega Stavbarja MTT, ki so se po zmagi nad Fužinarjem z 2 : 0, uvrstili na finalni turnir. Prav ta mlada Fužinarjeva ekipa pa izredno uspešno nastopa tudi v medobčinski odbojarski ligi, kjer fantje niso brez možnosti, da osvojijo celo naslov prvaka. V gosteh so premagali direktnega tekmeča Žerjav, dobili pa morajo še dve zaostali srečanju.

ROKOMET

Prvenstvo so sklenili tudi rokometiški v enotni republiški ligi, ravnenski Fužinar pa je osvojil zadnje

mesto z vsega tremi točkami. Fantje, ki jih je spomladi vodil trener Janko Štimnikar, so tako izpadli in se po letu dni vračajo v II. republiško ligo. Žal ekipa sicer prekaljenih rokometišev, ki so vrsto let nastopali skupaj, ni upravičila pričakovanj. S slabim telesnim pripravljenostjo in ob pomanjkljivi vadbi se razumljivo niso mogli zoperstaviti bolj pripravljenim in izkušenejšim ekipam. V celem prvenstvu so Ravenčani uspeli premagati le slovenjegraški Partizan in igrali neodločeno v Kozini z Jadranom. V zadnjih petih kolih je Fužinar doživel poraze v gosteh proti Partizanu s 40 : 23, v Ljubljani s Prulami 35 : 21 in v Ponikvah 33 : 26. Na domačem igrišču pa so ravnensko ekipo premagali rokometiški Črnučljani z 22 : 20 in Ajdovščine z 21 : 18. Drugi del prvenstva II. republiške lige je bil za rokometiške Fužinarje nadvse uspešen. V sedmih tekmah so morale le dvakrat priznati premoč nasprotnic, petkrat pa so zmagale. Po uvodnih zmagah nad Dravo, Velenjem in Lisco so doma premagale Radgono 28 : 17, v gosteh pa Beltinko 23 : 20. Na dveh srečanjih so bile poražene, in sicer v Radečah z 18 : 16 in doma proti Zagorju/Izlake 25 : 15.

KEGLJANJE

Še ena ravska športna ekipa se bo morala preseliti v nižji rang tekmovalstva. Na troboju med ženskimi kegljaškimi ekipami Rudarja iz Trbovelj, Tekstine iz Ajdovščine in Fužinarja, ki je bil v Ljubljani, so zmagale Trboveljčanke, medtem ko so bile Ravenčanke zadnje in so iz lige izpadle. Pri Fužinarju se je odlikovala Silva Cigler, ki je podrla 417 kegljev.

V počastitev občinskega praznika je bil 16. maja na Ravnah prijateljski dvoboj moških in ženskih ekip Fužinarja in Borca iz Čačka. Obe ekipi sta domači vrsti dobili. Kegljavke Fužinarja so zmagale z razliko 11 kegljev, domača moška vrsta pa je bila boljša od Čačanov kar za 149 kegljev. Pri Ravenčankah je dosegla najboljši rezultat Gostenčnikova 402, pri gostjah pa Todorovičeva 405. Pri kegljaških Fužinarja se je odlikoval Borovnik z 913 keglji, medtem ko je bil pri Borcu najboljši reprezentant Puharič z 920 keglji.

Končano je prvenstvo koroške regije za kegljaške dvojice. Vrstni red: moški — 1. Paradiž — Borovnik (Fužinar) 5318 kegljev, 2. Strašek — Penšek (Slovenj Gradec) 5210, 3. Mlakar — Golob (Fužinar) 5195, itd. Ženske — 1. Ramšak — Čerňič (Slovenj Gradec) 2421 kegljev, 2. Gostenčnik — Lesnik 2417, 3. Harnold — Lečnik (vse Fužinar) 2402, itd.

NOGOMET

Tudi v drugi polovici spomladanskega dela prvenstva območne slovenske lige so igrali nogometiški Fužinarja v sila spremenljivi formi. Po visoki zmagi nad Aluminijem v Kidričevem sta sledila dva poraza. Na domačem igrišču z Nafto iz Lendave in na gostovanju v Rogški Slatini, kjer so Ravenčani zaigrali le z devetimi igralci in doživeli pravo katastrofo. Seveda se ob tem postavlja vprašanje, kako to, da trener Korcalj in tehnični vodja Šteharik kljub prizadevanju nista uspela zbrati dovolj igralcev za tekmo proti Stoklarju. Rezultati: Fužinar — Nafta 1 : 3, Stoklar — Fužinar 6 : 0, Fužinar — Dravinja 2 : 0 in Partizan (SG) — Fužinar 1 : 0. Prvenstvo je že končano, v zanjih dveh tekmah pa so nogometiški Fužinarja gostovali

PINTER LEOPOLD, ostružkar, neopravičeno je izostal z dela 5 dni, prenehanje delovnega razmerja, pogojno za 6 mesecev.

RECNIK KAREL, voznik viličarja, večkrat zapuščal delo, javni opomin.

TOZD VZMETARNA

RAZGORŠEK VIKTOR, monter vzmeti, neopravičeno je izostal z dela 2 dni, javni opomin, pavšalna odškodnina 12.565 din, plačal.

MARIĆ ADAM, kalilec vzmetnih listov, neopravičeno je izostal z dela 1 dan, javni opomin, pavšalna odškodnina 6.734 din, sodna izterjava.

CASAR STANKO, žerjavovodja, neupoštevane navodil za delo, prenehanje delovnega razmerja pogojno za 6 mesecev, suspenz je utemeljen.

KVASNIK PETER, monter vzmeti, neopravičeno je izostal z dela 1 dan, javni opomin, pavšalna odškodnina 7.173 din, sodna izterjava.

TOZD INDUSTRIJSKI NOŽI

VRHNJAK SREČKO, rezkalec, neopravičeno je izostal z dela 10 dni,

prenehanje delovnega razmerja s pogojno odložitvijo za 1 leto (po sklepu DS TOZD).

TOZD PNEVMATIČNI STROJI

APŠNER MARKO, izdelovalec orodja, neopravičeno je izostal z dela 3 dni, prenehanje delovnega razmerja s pogojno odložitvijo za 1 leto.

TOZD KK

BANIĆ BRANKO, kontrolor, udaril sodelavko, prenehanje delovnega razmerja s pogojno odložitvijo za 3 mesece, suspenz je utemeljen.

TOZD RPT

MAROSEK IVAN — delovodja, od tujih 5 kosov vpenjalnih priprav, razporeditev delavca z del delovodja na dela tehnolog za enostavna dela za dobo 1 leto, suspenz je utemeljen.

Komisija je izrekla še 11 opominov, 1 postopek ustavila in 2 delavca oprostil.

Za pravno službo:
Sonja Slemnik

Kadrovska gibanja

od 21. 4. do 20. 5. 1987

20. maja je bilo v železarni zaposlenih 6852 delavcev. Število se je v primerjavi s preteklim mesecem zopet znižalo za 38 delavcev, predvsem zaradi upokojitve in odhodov delavcev v JLA.

DELOVNO RAZMERJE SO SKLENILI

JEKLARNA — Vidovšek Ivan, Dobelšek Edvard, NK delavca, Klančnik Miran, gimnazijski maturant, Brec Lenart, RTV mehanik — vsi iz druge DO; Kotnik Jože, metalurški tehnik — ponovna zaposlitev.

JEKLIVARNA — Vajdl Izidor, Golubović Ferid, NK delavca — iz JLA; Hovnik Marko, inž. metalurgije — pripravnik iz šole; Stamenkovski Blagoje, rezalec — iz tozda Jeklarna.

VALJARNA — Tasić Dragan, varilec, Repnik Jože, valjavec — iz JLA; Pirnat Anton, strojni tehnik — s poklicne rehabilitacije; Adam Marija, žerjavovodkinja — iz tozda Jeklilivarna; Čufurović Ismet, NK delavec — iz JLA.

KOVAČNICA — Grilc Janez, kovač — iz JLA.

ORODJARNA — Urnaut Iztok, transportni delavec — iz tozda Komerciala.

KALILNICA — Kraševac Franc, ključavničar — iz druge DO.

STROJI IN DELI — Drol Anton, transportni delavec — iz tozda Komerciala.

INDUSTRIJSKI NOŽI — Oder Branislav, rezkalec — iz tozda Jeklilivarna.

SGV — Gorenšek Rok, NK delavec — iz JLA.

TRANSPORT — Šavc Marjan, NK delavec — iz JLA.

TRO — Potočnik Jože, rezkalec — iz JLA.

ARMATURE — Krautberger Bojan, dipl. inž. strojništva — pripravnik iz šole.

KOVINARSTVO — Pustoslemšek Janez, Poljanšek Edi, strugarja — iz JLA; Kladnik Ana, ekonomski tehnik — pripravnik.

RPT — Vavč Marko, strojni tehnik — iz tozda Orodjarna.

KOMERCIALA — Gostenčnik Jože, ključavničar — iz tozda Kontrola kakovosti.

KONTROLA KAKOVOSTI — Skarlovnik Jožica, čistilka — iz toz-

da TRO; Vavč Matevž, kovač — iz tozda Kovačnica; Lončarić Marija, ekonomski tehnik — iz delovne skupnosti KSZ;

KSZ — Franc Srečko, telefonist — iz tozda RPT.

MONTER — Knez Igor, Poderžan Herbert, Pšeničnik Drago, ključavničarji — vsi iz JLA.

DRUŽBENI STANDARD — Gorenšek Jasna, naravosl. matem. tehnik — iz druge DO; Domajnko Martin, NK delavec, Pšeničnik-Franca Zora, ekonomistka — ponovna zaposlitev.

DELOVNO RAZMERJE JE PRENEHALO

JEKLARNA — Krajnc Oto, pomočnik topilca — v JLA; Rožič Jakob, žerjavovodja — invalidsko upokojen; Kuserbanj Ivan, pripravljalec za litje — sporazumno; Borovčak Zdravko, pripravljalec za litje — dana odpoved; Palko Andrej, pripravljalec za litje — izključen; Stamenkovski Blagoje, rezalec — v tozda Jeklilivarna.

JEKLIVARNA — Mager Ignac, čistilec garderob — invalidsko upokojen; Štimnikar Magdalena, livarka-jedrarka — starostno upokojena; Navodnik Bojan, strojni oblikovalec, Mešnjak Milan, Pisar Ivan, pomočnika žarilca, Saiti Sabri, rezalec — vsi v JLA; Matajdl Darko, delavec na torni žagi — sporazumno; Vojvodić Radovan, čistilec, Sulejmani Bujaz, Dolinar Vladislav, brusilca na rafami — izključeni; Oder Branislav, brusilec na rafami — v tozda Industrijski noži; Adam Marija, žerjavovodkinja — v tozda Valjarna; Beqaj Avduh, delavec na torni žagi — samovoljno.

VALJARNA — Čekon Peter, Gošnjak Edo, Sudar Milan, Vastl Renato, Plešej Blaž, valjavec, Cvitančič Aleš, ravnalec, Čebulj Franc, Krenker Jurij, rezalca, Golubović Zvonko, prevzemnik — vsi v JLA; Osojnik Rado, žerjavovodja — sporazumno.

KOVAČNICA — Krivec Ivan, čistilec polizdelkov — invalidsko upokojen; Jamer Peter, delovodja — starostno upokojen; Saberčnik Martin, kladivovodja — v JLA; Kananović Husejin, brusilec — izključen; Vavč Matevž, kovač — v tozda Kontrola kakovosti.

JEKLOVLEK — Kert Damjan, Petrež Anton, žičarja — v JLA.

TSD — Kramer Blaž, monter — v JLA; Plešivčnik Zdravko, strugar — dana odpoved; Stopernik Vekoslav, tehnolog — sporazumno.

ORODJARNA — Vavč Marko, strojni tehnik — v TOZD RPT.

KALILNICA — Marin Marko, pomočnik kalilca — v JLA.

STROJI IN DELI — Rečnik Karel, voznik viličarja, Šipek Matej, monter, Drol Ivan, transportni delavec — v JLA; Panič Mirko, zarisovalec — starostno upokojen.

PNEVMATIČNI STROJI — Jeromel Ivan, vodja montaže — invalidsko upokojen; Perger Robert, rezkalec, Cifer Martin, brusilec — v JLA.

INDUSTRIJSKI NOŽI — Lesičnik Franc, rezkalec — v JLA.

ENERGIJA — Sagmeister Benjamin, toplotni tehnik — sporazumno.

ETS — Založnik Tomislav, obratni tehnik — v JLA.

SGV — Senica Zdravko, ključavničar, Erjavec Robert, transportni delavec — v JLA.

TRO — Skarlovnik Jožica, čistilka — v tozda Kontrola kakovosti.

KOVINARSTVO — Moličnik Frančiška, čistilka — dana odpoved.

RPT — Vučko Ivan, kovač — starostno upokojen; Franc Srečko, skoblar — v delovno skupnost KSZ.

KOMERCIALA — Mlačnik Dragica, pripravnica — potek delovnega razmerja za določen čas; Pogačnik Stanislav, Pešičer Stanko, skladiščna delavca, Poberžnik Dušan, pomožni delavec — v JLA; Drol Anton, transportni delavec — v tozda Stroji in deli; Urnaut Iztok, transportni delavec — v TOZD Orodjarna.

KONTROLA KAKOVOSTI — Legner Marija, čistilka, Gradišnik Rudolf, kontrolor — starostna upokojitve; Gostenčnik Jože, kontrolor — v tozda Komerciala.

DRUŽBENI STANDARD — Mikeln Zdravko, natak — sporazumno; Potočnik Marija, blagajničarka — dana odpoved; Gostenčnik Janez, upravljalca RTC — potek delovnega

razmerja za določen čas.

KSZ — Lončarić Marija, ekonomski tehnik — v tozda Kontrola kakovosti.

MONTER — Petrovič Marjan, Lužnic Jože, Garmuš Franc, pripravljali za enostavna dela, Vinšek Rado, sestavljalca za enostavna dela, Mori Andrej, čistilec proizvodnih prostorov, Vinšek Rolando, pripravnik — vsi v JLA; Smonkar Danilo, sestavljalca za srednje zahtevna dela — samovoljno; Rednak Drago, pripravnik — potek delovnega razmerja za določen čas.

Kadrovska služba

ZAHVALI

11. aprila se je mnogo prezgodaj iztekla življenjska pot našega draga

Avgusta Razgorška

Iskreno se zahvaljujemo vsem, ki ste mu izkazali zadnjo čast in ga tako številno pospremili na zadnjo poti. Hvala govornikom, pevskemu zboru Vres in godbi železarne ter vsem, ki ste mu darovali cvetje, nam izrazili sožalje in nam v težkih trenutkih pomagali. Se posebej se zahvaljujem za skrb in nesebično pomoč v času bolezni dr. Veroniku.

Vsem, ki ste ga cenili in ga boste ohranili v lepem spominu, še enkrat hvala.

Mama in sestra z družinama

Ob boleči izgubi

Egidija Komarja

se iskreno zahvaljujemo vsem, ki so z nami sočustvovali in nam v najtežjih trenutkih pomagali. Hvala vsem, ki so darovali cvetje in ki so bili na pogrebu, še posebej pevcem za zapete žalostinke. Svojci

Prijazen klepet

OBVESTILO LJUBLJANSKE BANKE

Spoštovani!

Temeljna koroška banka Slovenj Gradec si je vedno prizadevala, da bi bilo poslovanje z občani na vseh njenih enotah čimbolj sodobno in ažurno. Najbolj smo se trudili, da bi skrajšali oziroma odpravili čakalne vrste pred našimi okenci. Sprejeli smo vrsto ukrepov, da bi izboljšali naše storitve in bolj ustregli varčevalcem, vendar pa je inflacija v zadnjih letih skoraj v celoti izničila sprejete ukrepe. Dajemo vam nekaj napotkov, kako se lahko izognete nepotrebnemu čakanju v banki.

— Gotovino dvigajte oziroma plačujte obveznosti v banki v dneh med 5. in 12. v mesecu oziroma med 20. in zadnjim v mesecu. V teh dneh priskrbijo tudi čekovne blankete.

— Osební dohodek se v banki obrestuje že od dneva, ko je izplačilen dan v železarni, zato ni treba, da nosite posebej vpisovati nalog za vpis, ampak lahko to opravite ob prvem dvigu.

— Lahko se odločite za izplačilo osebnega dohodka prek tekočega računa. S tem se izognete gneči, ker

lahko svoje obveznosti poravnate s čeki, tekoči račun pa vam nudi še možnost, da banka poravnava vaše račune (TV, radio, časopis, stanarino, elektriko, telefon itd...). Tako se lahko izognete čakanju pred okenci za plačilo položnic.

— Iz izkušenj vemo, da je v banki manjša gneča ob koncu delovnika, naše enote pa poslujejo vsak delovnik od 7. do 18. ure, ob sobotah od 7. do 12. ure.

— V banki boste hitreje opravili, če dvizne listke izpolnite že doma.

Najbrž ste opazili, da smo uvedli klicne številke. Z njimi smo se hoteli izogniti zamenjavam dokumentov in olajšati delo blagajnikom, pri tem pa smo mislili tudi na tajnost vaših vlog.

Če boste upoštevali naš nasvet, boste prispevali k izboljšanju našega poslovanja in sebi olajšali neprijetno čakanje. V banki se bomo še naprej trudili, da bi bili varčevalci z našimi storitvami zadovoljni.

LJUBLJANSKA BANKA
TEMELJNA KOROŠKA BANKA
SLOVENJ GRADEC

NOVO DOMA IN NA TUJEM

V SKOPJU LETOS 500.000 TON ŽELEZA

Skopska železarna načrtuje letos proizvodnjo 500.000 ton jekla. Lani so proizvedli okoli 300.000 t surovega železa in okoli 670.000 t toplo valjanih trakov.

(Vir: Gospodarski vestnik 1987, št. 7)

SONČNA ENERGIJA ZA VARJE-NJE KOVIN

Ukrajinski znanstveniki so končali poskuse pri varjenju kovin s sončno energijo. S posebnim koncentradorjem nekaj tisočkrat okrepijo sončne žarke in jih pod določenim kotom povečajo na para-

boličnem ogledalu s premerom 2 m. V tem gorišču nastane temperatura 3500°C, pri kateri se vari praktično vsak material.

Ta poskus bi utegnil biti spodbuda za razvoj novega tehnološkega postopka, npr. sinteze materiala z vnaprej danimi parametri.

(Vir: Gospodarski vestnik 1987, št. 16)

NOVA VRSTA NERJAVNEGA JEKLA

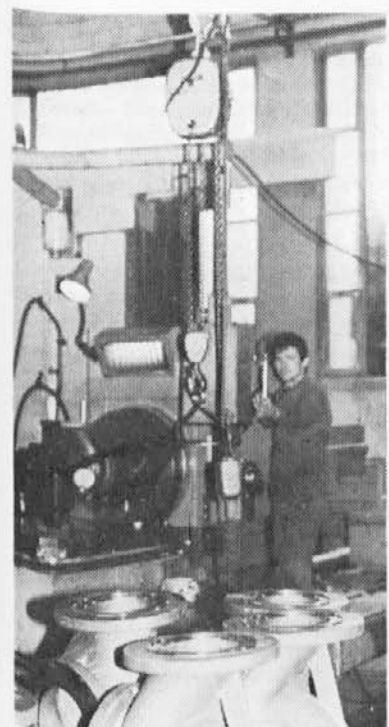
Japonci so razvili novo vrsto nerjavnega jekla, ki prenese uporabo 200.000 ur ob temperaturi 600°C, ne da bi se poslabšala njegova kakovost. Nova vrsta jekla z oznako 316 MN je odpornejša proti toploti in prožnejša. Pridobili so jo pri raziskovanju jekla za reaktorje za hitrejšo cepljenje, ki jih bodo na Japonskem gradili čez 10 let. Temelji na klasičnem avstenitnem nerjavnem jeklu, vsebuje pa manj ogljika in več dušika. Pri poskusih deformacije je pokazalo desetkrat večjo vzdržljivost in 1,5-krat večjo prožnost od jekla SUS 316.

(Vir: Gospodarski vestnik 1987, št. 16)

LASERSKA PRIPRAVA JEKLENE PLOČEVINE ZA BARVANJE

Japonska firma Kawasaki Steel je razvila nov način priprave jeklenih pločevin za barvanje — obdelavo z laserskimi žarki. Doslej so ta material pripravljali tako, da so uporabljali iskre ali močne udarne curke. Jeklene pločevine, ki so jih obdelovali na ta način, po barvanju niso imele najbolj ravne površine. Po novem z matematično natančnostjo izvirajo nešteto drobnih luknjic z istim premerom in globino. — Ta postopek ni nič dražji od prejšnjih.

(Vir: Gospodarski vestnik 1987, št. 16)

Neko delovno mesto

Nekateri se pač
neradi slikajo

ZAHVALE

Ob odhodu v pokoj se najlepše zahvaljujem 4. izmeni in najbližjim sodelavcem topilnice I ter sindikatu Jeklarna za dragoceno darilo.

Vsem želim še mnogo uspeha.

Alojz Grobelnik

Zahvaljujem se tozdu Jeklarna za darilo in plaketo ter sodelavcem za spominsko darilo ob odhodu v pokoj. Želim jim še naprej veliko razumevanja in delovnih uspehov.

Anton Polovšek

Ob odhodu v pokoj se sodelavcem obdelovalnice I tozda Stroji in deli najlepše zahvaljujem za prejeto darilo in izrečene besede ter jim želim še veliko delovnih uspehov.

Mirko Panič

Ob odhodu v pokoj se sodelavcem vzdrževanja Kovačnice najlepše zahvaljujem za lepo darilo in izkazano pozornost, tov. Lesjaku pa za tople poslovilne besede.

Vsem želim še veliko delovnih uspehov.

Jože Krivec

Ob odhodu v pokoj se iskreno zahvaljujem sodelavcem Jekloli-varne-čistilnice za lepo darilo, ki me bodo vedno spominjala na vas.

Vsem želim veliko delovnih uspehov in zdravja.

Ivan Kamnik

Ob odhodu v pokoj se iskreno zahvaljujem sodelavcem tozda Jekloli-varna za lepo darilo. Vsem želim še naprej veliko delovnih uspehov.

Marjan Rezar

Ob upokojitvi sem prejela od sodelavcev in od osnovne organizacije sindikata v tozdu Kontrola kakovosti lepa darila in cvetje, kar me bo vedno spominjalo na moje delovne dni v kemijskem laboratoriju.

Vsem sodelavcem in sindikatu se za vse darovano lepo zahvaljujem in želim kar največ zadovoljstva ob delu.

Marija Legner

Sodelavcem tozda Stroji in deli se ob odhodu v pokoj lepo zahvaljujem za spominsko darilo, prav tako delovni organizaciji.

Vsem želim še veliko delovnih uspehov.

Ivan Skerlovnik

SPOZNANJE

Ljubezen, prijateljstvo in spoštovanje ne družijo ljudi tako kot skupna zavist do koga.

Izdaja delavski svet Železarne Ravne kot mesečnik v nakladi 6500 izvodov. Ureja uredniški odbor: Milan Božinovski, Jože Gruđen, Ivica Klančnik, Marjan Kolar, Vladimir Novinšek.

Uredništvo: glavni in odgovorni urednik Marjan Kolar, novinarki Helena Merkač in Mojca Potočnik, tajnica Jelka Jamšek. Tel.: 861 131, int. 6304 in 6753.

Fliska: CGP Večer, Maribor.

Glasilo je po 7. točki 1. odst. člena zakona o obdavčenju proizvodov in storitev v prometu (Uradni list SFRJ, št. 33/72), in mnenju sekretariata za informacije SRS št. 421-1/72 prosto plačila prometnega davka.

Fotografije za to številko so prispevali: H. Merkač, M. Potočnik in kadrovska služba.

PET MINUT ZA LEPOSLOVJE:

Josip Murn

DVE PESMI

Tzenutek

Tam v daljavi, ne ve se, kam ptič leti,
tam v nižavi, ne ve se, kam se spusti
na skrivaj;
tako v duši lep trenutek zbeži
in ne vemo, kam, kje se zbudi
še kedaj.

Nočna pol

Zopet bližam se
izza tihih vod,
spremljevalec moj
je nebeški svod,
spremljevalec moj
je nad gozdom megla
in tiho polnočna vsa.

Kakor sen mehka
po svetu vsem legla je...
Iz duše nenadoma
v noč misel odbegla je,
trenutij bleščečih plod...
In ves neizmerni svod
v globočinah vod
tak žarno trepeta...
Stomiljonske se
na njem zvezdice bližajo,
bleščeče se križajo
in svetla njih vsaka je pot.

IZZIVI:

Naš življenjski prostor

• BIVANJE • PRIDOBIVANJE ZNANJA • DELO •

VPLIV SVINCA NA PREBIVALCE ZGORNJE MEŽIŠKE DOLINE

Rezultati preiskav vsebnosti svinca med prebivalci, v skupinah žena-mater, šolskih in predšolskih otrok, ki živijo v zgornji

Mežiški dolini, kažejo, da je svinca v krvi prebivalcev tem manj, čim bolj so oddaljeni od izvora emisije.

Na samem

Raziskave so pokazale, da je Žerjav, ki je najbližji topilnici, kljub čistilnim napravam še vedno zastrupljen s svincom do te mere, da pomeni bivanje v naselju trajno tveganje za zdravje prebivalcev, posebno otrok. Zato je nujno, da Žerjav v krogu vsaj 1000 m od topilnice postane strogo omejena industrijska cona ter da se prebivalci tega območja preselijo v druga, bolj zdrava naselja. Takšna zahteva je znatno bolj mila od meril nekaterih evropskih držav, po katerih znaša najmanjša razdalja med topilnico in naseljem 1500 m.

Dokler ta predlog ne bo uresničen, je nujno naslednje:

— v topilnici morajo vestno nadzorovati in po možnosti sanirati izvore emisije svinca

— stalno je treba meriti vsebnosti svinca v zraku, sedimentu, zemlji in hišnem prahu

— v vseh gospodinjstvih je treba nameniti posebno pozornost izdatnemu pranju sadja in zelenjave, pridelane doma, rednemu sesanju oz. umivanju tal v stanovanjih

— treba je nadzirati higienske navade otrok, vtikanje umazanih rok in predmetov v usta

— otrokom ne bi smeli dovoliti igranja v prašnih prostorih in v bližini topilnice (novo zgrajeni vrtec je od topilnice oddaljen okrog 700 m)

— v zimskih in letnih počitnicah bi morali otroci živeti zunaj Žerjava.

Dr. Danica Majić-Prpić

(Vir: Občinske raziskovalne skupnosti Dravograd, Radlje, Ravne na Koroškem, Slovenj Gradec, Poročilo o delu za leto 1985)

SVINEC V ZELENJAVI

Iz rezultatov kemijskih preiskav zelenjave in zemlje iz zasebnih vrtov na značilno izbranih mestih s področja zgornje Mežiške doline:

— Na širšem področju Mežiške doline se pojavlja močnejša kontaminacija zemljišča s svincom in kadmijem, ki se od izvora Žerjav širi v odvisnosti od od-

Ko se knjigarna preseli v vrtec

prtosti doline ter od hidrometeoroloških razmer. Koncentracije svinca in kadmija v sočivju so najvišje na mestih Žerjav, Mušenik, Javorje in obe področji v Mežici.

— Zaradi visokih koncentracij svinca in kadmija v sočivju na mestih Žerjav in Mušenik ocenjujemo ti dve področji kot neprimerni za pridelavo zelenjave.

(Vir: Kemijske preiskave higienske neoporečnosti sočivja Mežiške doline z ozirom na vsebnost svinca in kadmija v svežem sočivju. Zavod za zdravstveno varstvo Maribor, Center za varstvo okolja, november 1985.)

EPA JE ODLOČNA GLEDE SVINCA

(Environment Nr. 3, april 1985, str. 23)

EPA je izdala nove, ostre predpise, ki zahtevajo, da rafinerije do konca 1. 1985 odstranijo iz svinčevega bencina 90% svinca.

Ugotovili so, da lahko tudi majhna količina svinca v krvi povzroči poškodbe možganov in zmanjša inteligenco otrok. Nove študije kažejo, da obstaja močna statistična povezanost med količino svinca v krvi in zvišanim krvnim pritiskom, zato bo EPA morda predlagala, da se do leta 1988 svinec v bencinu povsem prepove. Ocenjujejo, da bi 90% znižanje svinca lahko preprečilo 1,8 milijonov primerov zvišanega krvnega pritiska med moškimi srednjih let, kot tudi 5000 srčnih napadov in več kot 1000 kapi.

(Vir: Naše okolje št. 1-2, 1986, Ljubljana.)

PODOBOST MED SVINCEM IN SVINCEM JE VERJETNO ZGOLJ NAKLJUČNA!

PREBLISKI

Izkušnje pomenijo bogatenje z izgubljanjem.

Wildenbruch

Izkušnja množi našo modrost, a ne zmanjšuje naših neumnosti.

Billings

Reakcionar je mesečnik, ki hor di zadenjsko.

Roosevelt